

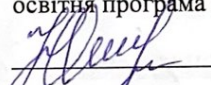
МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Вплив фінансових технологій на розвиток банківського бізнесу в
Україні»

Здобувача вищої освіти II рівня, II курсу, ФМФ-22-1 групи,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
освітня програма «Фінансові технології»

(підпис)

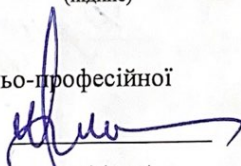
Охрімчук Юлія Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник

(підпис)

Береславська Олена Іванівна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

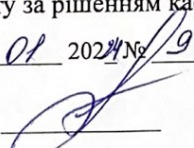
Керівник освітньо-професійної
програми

(підпис)

Корнесів Володимир Вікторович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри фінансових ринків та технологій
протокол від «15» 01 2024 № 9

Завідувач кафедри

(підпис)

Береславська Олена Іванівна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2024

Регистрація № 12 19.01.2024 Березюк В.С.
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 15.01.2024 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 5 05.02.2024 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] Тришотка Л.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

<u>[підпис]</u> (підпис)	<u>Березюк В.С.</u> (ініціали, прізвище)
<u>[підпис]</u> (підпис)	<u>Харченко В.В.</u> (ініціали, прізвище)
<u>[підпис]</u> (підпис)	<u>Діденко Л.В.</u> (ініціали, прізвище)

Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра фінансових ринків та технологій
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітня програма «Фінансові технології»

Затверджую
Завідувач кафедри фінансових ринків
та технологій
 Юлія КОВАЛЕНКО
« 15 » листопада 2022

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти

Охрімчук Юлія Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи (проекту)
Вплив фінансових технологій на розвиток банківського бізнесу в Україні
Затверджена наказом ректора від 15.11.2022 р. № 1208
2. Строк здачі закінченої роботи 04. 12. 2023.
3. Мета роботи полягає у розкритті сутності фінансових технологій та їх впливу на банківський бізнес в Україні
Об'єкт дослідження фінансові технології та їх вплив на банківський бізнес в Україні
Предмет дослідження фінансові відносини, які виникають у процесі використання фінансових технологій в банківському бізнесі
Орієнтована база дослідження банки, фінансові інститути, та регулятори фінансових ринків
4. Вихідні дані до роботи наукові роботи, електронні інформаційні ресурси, підручники, зарубіжні електронні ресурси
5. Перелік графічного матеріалу 3 рисунки та 8 таблиць
6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)

Вступ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС

1.1. Сутність фінансових технологій та їх роль у банківському бізнесі.

1.2. Класифікація фінансових технологій та їх основні характеристики

1.3. Специфіка впливу фінансових технологій на банківський бізнес

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКІВСЬКОМУ БІЗНЕСІ УКРАЇНИ

2.1. Тенденції функціонування банківського бізнесу

2.2. Аналіз застосування фінансових технологій у сфері банківського бізнесу

2.3. Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду впливу фінансових технологій на банківський бізнес

РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ ВПЛИВУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ

ВИСНОВКИ

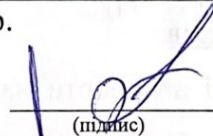
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Підготовка 100 % кваліфікаційної роботи та подання її на перевірку науковому керівнику	29.09.2023 р.	29.09.2023 р.
2	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника та подання її на повторну перевірку керівнику	31.10.2023 р.	31.10.2023 р.
3	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11-22.12.2023 р.	11-22.12.2023 р.
4	Отримання відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи	26-29.12.2023 р.	26-29.12.2023 р.
5	Рецензування кваліфікаційної роботи	02-09.01.2024 р.	02-09.01.2024 р.
6	Надання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат	01.11.2023 р.- 04.12.2023 р.	01.11.2023 р.- 04.12.2023 р.
7	ЗАХИСТ	05-06.02.2024 р.	05-06.02.2024 р.

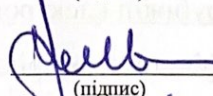
8. Дата видачі завдання «15» 11 2022р.

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проекту)

(підпис)

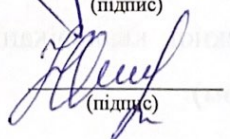
Береславська О.І.
(прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

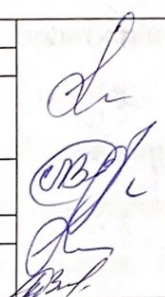
Корнєєв В.В.
(прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

Охрімчук Ю.М.
(прізвище, ініціали)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	9		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	49		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	92		

Оцінювання кваліфікаційної роботи науковим керівником - 43 балів.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підписи)
92	A	5	05.02.24	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	3 (задовільно)
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

АНОТАЦІЯ

«Вплив фінансових технологій на розвиток банківського бізнесу в Україні». – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» - Державний податковий університет. – Ірпінь. 2023.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню впливу фінансових технологій на банківський бізнес в Україні. В роботі розглянуто теоретичні засади впливу фінансових технологій, включаючи їх сутність, класифікацію та специфіку впливу на банківський бізнес.

У другому розділі проведено оцінку стану використання фінансових технологій в банківському бізнесі України. Розглянуто тенденції функціонування банківського сектору, аналіз застосування фінансових технологій та порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду в їх впровадженні. В заключному розділі кваліфікаційної роботи запропоновано конкретні напрями для посилення впливу фінансових технологій на банківський бізнес в Україні. Дослідження включає в себе рекомендації та стратегії, спрямовані на підвищення ефективності використання фінансових технологій з метою стимулювання розвитку банківського сектору.

Ключові слова: фінансові технології, банківський бізнес, FinTech-установа, економічний суб'єкт, підприємницька діяльність, краудфандинг.

ABSTRACT

"The Impact of Financial Technologies on the Development of Banking Business in Ukraine" – Manuscript.

Research for the attainment of a Master's degree in the field of specialization 072 "Finance, Banking, and Insurance" - State Tax University. – Irpin. 2023.

The qualification work is dedicated to studying the influence of financial technologies on the banking business in Ukraine. The paper explores the theoretical

foundations of the impact of financial technologies, including their essence, classification, and specificity of influence on the banking business.

The second chapter assesses the state of the use of financial technologies in the banking business in Ukraine. The functioning trends of the banking sector are examined, along with an analysis of the application of financial technologies and a comparative analysis of foreign and domestic experiences in their implementation. In the concluding section of the qualification work, specific directions are proposed to enhance the impact of financial technologies on the banking business in Ukraine. The research includes recommendations and strategies aimed at increasing the efficiency of using financial technologies to stimulate the development of the banking sector.

Keywords: financial technologies, banking business, FinTech institution, economic entity, entrepreneurial activity, crowdfunding.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС	11
1.1. Сутність фінансових технологій та їх роль у банківському бізнесі	11
1.2. Класифікація фінансових технологій та їх основні характеристики	16
1.3. Специфіка впливу фінансових технологій на банківський бізнес	23
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКІВСЬКОМУ БІЗНЕСІ УКРАЇНИ	30
2.1. Тенденції функціонування банківського бізнесу.....	30
2.2. Аналіз застосування фінансових технологій у сфері банківського бізнесу	36
2.3. Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду впливу фінансових технологій на банківський бізнес	45
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ ВПЛИВУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ	54
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

ВСТУП

Актуальність теми дослідження, яка розкриває вплив фінансових технологій на розвиток банківського бізнесу в Україні, надзвичайно важлива в сучасних умовах. Швидкий та неперервний розвиток інформаційних технологій, а також зростання конкуренції в банківській сфері створюють необхідність в адаптації та впровадженні фінансових технологій для забезпечення конкурентоспроможності банків.

Ця тема також є насущною через те, що Україна активно працює над вдосконаленням своєї фінансової інфраструктури та реформуванням фінансового сектору з метою забезпечення стійкості та підвищення якості послуг для клієнтів. У цьому контексті розуміння впливу фінансових технологій на банківський сектор стає критичним завданням для ефективного управління банками та формування їх стратегій розвитку.

Вітчизняні та зарубіжні науковці, такі як Л. Г. Соляник, О. І. Замковий, В. С. Водоп'янов, О. В. Тарасенко, Л. Г. Кльоба, Н. М. Добош, О. П. Сорока та інші, вже внесли важливий внесок у дослідження сутності та розвитку фінансових технологій. Їхні дослідження дозволили визначити ключові аспекти та тенденції у світовому банкінгу, де важливу роль відіграють фінтех-інновації.

Праці таких вчених як П. М. Рубанов, Р. В. Безпалий, Я. М. Кривич спрямовані на розуміння впливу фінансових технологій на банківський сектор України. Вони розглядають унікальні аспекти адаптації банків до змін у національному банківському середовищі та розвитку фінансових інновацій в Україні.

Мета дослідження полягає в розкритті сутності фінансових технологій та їх впливу на банківський бізнес в Україні. Для досягнення поставленої мети передбачаються наступні завдання:

1. Визначити сутність фінансових технологій та роль, яку вони відіграють у сучасному банківському бізнесі.

2. Провести класифікацію фінансових технологій та виокремити їх основні характеристики, враховуючи унікальні особливості та можливості.
3. Дослідити специфіку впливу фінансових технологій на банківський бізнес в Україні та виявити ключові чинники, що впливають на цей процес.
4. Проаналізувати тенденції функціонування банківського бізнесу в контексті використання фінансових технологій та виявити їхні переваги та обмеження.
5. Провести порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду впливу фінансових технологій на банківський бізнес, визначити схожість і відмінності у застосуванні фінансових технологій.
6. Визначити основні напрями щодо посилення впливу фінансових технологій на банківський бізнес в Україні та розробити рекомендації для банків щодо вдосконалення їхнього використання фінансових технологій з метою підвищення конкурентоспроможності та якості послуг.

Об'єктом дослідження є фінансові технології (фінтех) та їх вплив на банківський бізнес в Україні.

Предметом дослідження фінансові відносини, які виникають у процесі використання фінансових технологій в банківському бізнесі..

Даний дослідницький процес використовував наступні методи дослідження: аналіз літературних джерел, емпіричні методи, порівняльний аналіз.

База досліджень включала реальні об'єкти фінансового сектору, такі як банки, фінансові інститути, та регулятори фінансових ринків. Дослідження базувалось на фактичних фінансових та статистичних даних, а також на реальних практичних діях банків та фінансових установ.

Науково-практична значимість отриманих результатів полягає в можливості застосування їх у практиці фінансового сектору України. Отримані висновки можуть бути використані для розробки стратегій розвитку банків, підвищення їхньої конкурентоспроможності та якості обслуговування клієнтів, а також для розробки рекомендацій для регуляторів фінансових ринків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПЛИВУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС

1.1. Сутність фінансових технологій та їх роль у банківському бізнесі

На даний момент можна простежити яскравий технологічний розвиток та автоматизацію і модернізацію технологій, що активно проникають в усі сфери життя людей. Цей нестримний рух у напрямку інновацій та цифрової трансформації відіграє визначальну роль у формуванні сучасного світу і змінює парадигму, з якою ми сприймаємо різні аспекти нашого існування. Особливо відчутний цей вплив у фінансовій сфері, яка є необхідною складовою життя кожної людини та підприємства. Зокрема, цей технологічний стрибок стосується банківської системи, яка є опорною точкою сучасного фінансового устрою. Інновації та технологічні досягнення в цій сфері представляють собою категорію фінансових технологій, відомих як FinTech. Фінансові технології відіграють ключову роль у перетворенні банківського бізнесу та надають не тільки можливості, але й виклики для оптимізації фінансових послуг. Вони є важливим каталізатором для розвитку сучасного фінансового сектору, покращення доступності фінансових послуг для всіх верств населення і підвищення ефективності фінансових операцій. У цьому розділі ми розглянемо ближче сутність фінансових технологій та їх вирішальну роль у трансформації банківського бізнесу.

Фінансові технології, відомі також як FinTech, є поняттям, яке має декілька визначень від різних авторів та експертів, але в цілому вони відображають сутність цього терміну у фінансовому світі.

Л. Г. Кльоба, Н. М. Добощ, О. П. Сорока визначають фінтех як технології, що використовуються для керування фінансовими аспектами бізнесу, включаючи нові програми, процеси та бізнес-моделі [14]. Фінтех відіграє ключову роль у всіх онлайн-транзакціях, включаючи грошові перекази та кредитування.

Шмуратко Я.А, Шелудько С.А. розглядають фінтех як надання фінансових послуг, як традиційних, так і нових, небанківськими установами, з використанням сучасних інформаційних технологій [39]. Це визначення розмежовує поняття "фінансові технології" та "фінтех-сектор" для раціонального розуміння ролі банків в цьому секторі.

О. М. Шевченко, Л. В. Рудич розглядають фінансові технології як синтез цифрових технологій та інновацій у фінансовій сфері, використовуваних для надання, розширення і поширення фінансових послуг технологічними компаніями [37].

Проць І.М. визначає фінансові технології як сукупність методів і способів, застосовуваних на фінансовому ринку, або як сукупність відповідних методів і способів, використовуваних у всіх галузях фінансової діяльності [26].

Т. І. Лункіна, А. В. Бурковська, К. О. Гуліч розглядають фінансові технології як технології, використовувані в фінансових службах для керування фінансовими аспектами бізнесу з використанням нових програм [17].

І І. Я. Кузьмук визначає фінансові технології (фінтех) як технологічні рішення, що застосовуються у сфері фінансових служб для ефективного управління фінансовими аспектами бізнесу [16]. Це визначення охоплює широкий спектр інновацій та інструментів, що допомагають фінансовим установам оптимізувати свою роботу та покращувати обслуговування клієнтів.

Гаватюк Л.С. та Зубик І.М. визначають фінансові технології як нові інновації, які передбачають використання цифрових технологій для надання фінансових послуг [7]. Це визначення акцентує увагу на суті фінансових технологій як інструментів, що використовують сучасні цифрові рішення для перетворення традиційних фінансових послуг та створення нових інноваційних сервісів. У цьому контексті "цифрові технології" відносяться до широкого спектру інструментів і ресурсів, які використовуються для обробки, зберігання та передачі інформації в цифровій формі. Це включає в себе використання інтернету, мобільних додатків, електронних платіжних систем, обчислювальної техніки, штучного інтелекту, блокчейну та інших цифрових інновацій.

Основною ідеєю цього визначення є те, що фінансові технології дозволяють революціонізувати та модернізувати фінансові послуги, роблячи їх більш доступними та зручними для споживачів.

Таким чином можна виявити декілька ключових підходів у трактуванні поняття «Фінансові технології». Дані підходи наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи в трактуванні поняття «фінансові технології»

Підхід	Опис
Менеджмент фінансів	Визначення фінансових технологій, як інструментів для управління фінансовими аспектами бізнесу, включаючи розробку нових програм, оптимізацію процесів та створення нових бізнес-моделей.
Інноваційні фінанси	Визначення фінансових технологій як синтезу цифрових інновацій у фінансовій сфері, застосованих для розширення та модернізації фінансових послуг технологічними компаніями.
Цифрові інструменти	Визначення фінансових технологій як засобів для надання фінансових послуг, включаючи як традиційні, так і нові, небанківськими установами, з використанням сучасних інформаційних технологій. Це визначення відокремлює поняття "фінансові технології" від "фінтех-сектору".

Джерело: [14,39,37,26,17,16,7]

Дослідження сутності FinTech (фінансові технології) відображає сучасний вимір інновацій у фінансовій сфері. FinTech є сучасними інноваціями, що знаходять застосування у фінансовій галузі для надання послуг як фінансовим установам, так і їх клієнтам. Основними характеристиками FinTech є використання сучасних фінансових технологій та інновацій для полегшення і удосконалення процесу надання фінансових послуг.

FinTech-послуги є нематеріальним результатом взаємодії між суб'єктами фінансового ринку, де один суб'єкт задовольняє фінансові потреби іншого за допомогою використання сучасних інноваційних фінансових технологій [38]. Це означає, що FinTech-послуги можуть включати в себе широкий спектр фінансових послуг, від електронних платежів та переказів коштів до інвестиційних рішень, кредитування, страхування та багато інших фінансових операцій.

Фінансові технології (FinTech) стали важливим аспектом у сучасному банківському бізнесі, а їх вплив на фінансовий сектор надзвичайно значущий.

Розглядаючи роль фінансових технологій у банківському секторі, варто визначити різні виробники фінансових послуг, які взаємодіють у цьому екосистемі.

По-перше, FinTech-установи є важливими розробниками новітніх фінансових технологій. Вони активно працюють над інноваціями в галузі фінансів та створюють нові підходи до надання фінансових послуг з використанням сучасних технологій. Ці установи впроваджують нові фінансові продукти та сервіси, що полегшують життя клієнтам та покращують їх фінансовий досвід.

Фінансові установи, які включають в себе як банки, так і небанківські фінансові посередники, також використовують фінансові технології для оптимізації своєї діяльності та полегшення доступу клієнтів до фінансових послуг [5]. Вони використовують інновації для поліпшення процесів управління, внутрішнього обліку та надання послуг клієнтам. Це дозволяє забезпечити більшу зручність і ефективність фінансових послуг.

Крім того, інші економічні суб'єкти, які впроваджують FinTech послуги, включаючи стартапи та технологічні компанії, активно співпрацюють у фінансовому секторі. Вони впроваджують інноваційні рішення у сфері фінансів та створюють нові підходи до надання фінансових послуг. Ця співпраця сприяє розвитку інноваційних рішень та робить фінансовий сектор більш доступним та конкурентним.

Усі ці виробники фінансових послуг взаємодіють для створення і впровадження інноваційних рішень, що полегшують та покращують надання фінансових послуг клієнтам. Це сприяє підвищенню зручності та ефективності фінансових послуг, а також сприяє подальшому розвитку фінансової галузі в сучасному світі.

Споживачі фінансових послуг включають різні категорії суб'єктів, які відіграють ключову роль у використанні фінансових технологій і їх впливі на банківський бізнес.

Фізичні особи – одні з найбільших споживачів фінансових послуг і одержувачі нововведень у банківському секторі. Для них фінансові технології надають можливість здійснювати банківські операції зручніше та ефективніше, зокрема шляхом онлайн-банкінгу, мобільних додатків і цифрових платіжних систем. Це робить фінансові послуги більш доступними та зручними для звичайних споживачів.

Суб'єкти підприємницької діяльності – інша важлива категорія споживачів фінансових послуг, яка активно використовує фінансові технології. Для підприємств фінансові технології відкривають можливості для оптимізації фінансового управління, автоматизації бухгалтерського обліку, отримання кредитів та інших фінансових послуг, а також для розширення бізнесу за рахунок доступу до нових ринків і фінансування.

Органи державної влади також відіграють важливу роль у споживанні фінансових послуг і впровадженні фінансових технологій. Вони використовують ці технології для оптимізації фінансового управління державними фондами, податковими службами, соціальними програмами та іншими галузями державного фінансування.

Споживачі фінансових послуг включають фізичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності та органи державної влади. Вони разом визначають важливість і роль фінансових технологій у сучасному банківському бізнесі, які роблять фінансові послуги більш доступними, ефективними та зручними для різних сфер суспільства.

Фінансові технології, або FinTech, займають центральне місце в сучасному банківському бізнесі і відіграють рішучу роль у формуванні фінансової ландшафту. Розвиток цього сектору внесе важливий внесок у різні аспекти банківської діяльності.

По-перше, FinTech сприяє зменшенню витрат та підвищенню ефективності банківських операцій. Впровадження новітніх технологій дозволяє автоматизувати багато процесів, зменшити витрати на обслуговування, а також прискорити надання фінансових послуг клієнтам.

По-друге, FinTech активно посилює конкуренцію в банківському середовищі. Поява нових гравців, таких як інтернет-банки, платіжні системи та інші фінтех-компанії, змушує традиційні банки підвищувати якість своїх послуг та пропонувати конкурентоспроможні тарифи.

По-третє, FinTech допомагає зменшити інформаційну асиметрію між банками і клієнтами. Інноваційні фінансові технології роблять фінансові послуги більш доступними та зрозумілими для клієнтів, забезпечуючи їх інформованість та зручність вибору.

По-четверте, FinTech сприяє підвищенню фінансової інклюзії клієнтів. Завдяки новим технологіям, особи, які раніше були відчужені від банківських послуг, тепер можуть отримати доступ до різних фінансових інструментів та послуг.

Таким чином, фінансові технології відіграють важливу роль у банківському бізнесі, дозволяючи різним виробникам фінансових послуг та споживачам впроваджувати інновації, які полегшують життя та поліпшують фінансові процеси. Фінансові технології є ключовим фактором у розвитку і модернізації фінансового сектору, підвищенні його конкурентоспроможності та забезпеченні кращого обслуговування споживачів.

1.2. Класифікація фінансових технологій та їх основні характеристики

Класифікація фінансових технологій визначається важливою завданням через декілька ключових аргументів.

По-перше, це допомагає впорядковувати різноманітні інноваційні рішення та розуміти їх роль у сегменті фінансового ринку [34]. Фінансові технології охоплюють різноманітні аспекти, і систематизація сприяє кращому їх розумінню.

По-друге, класифікація дає можливість ефективно порівнювати різні фінансові технології за їх характеристиками та застосуванням. Це важливо для

визначення, які з них найкраще відповідають конкретним завданням і ринковим сегментам.

По-третє, це сприяє підтримці регулювання та контролю. Регулятори повинні розуміти ризики та особливості різних фінансових технологій для забезпечення безпеки і захисту прав споживачів.

По-четверте, це стимулює інновації. Класифікація допомагає ідентифікувати області, де необхідні подальші дослідження та інвестиції, сприяючи створенню сприятливого середовища для нововведень і конкуренції.

Фінансові технології розкривають безмежні можливості у сфері фінансів та поділяються на кілька основних категорій, кожна з яких відображає певні аспекти і характеристики цих інновацій [28]:

- платежі та перекази;
- інвестиційний менеджмент;
- страхування;
- позики та заощадження;
- управління капіталом.

Платежі і перекази є важливою складовою фінансових технологій і охоплює широкий спектр інноваційних рішень, які спрощують та модернізують процеси фінансових транзакцій. Електронні платежі визначаються як електронні перекази вартості платежу від платника до одержувача через механізм електронних платежів.

Ця категорія включає в себе різноманітні методи та сервіси, які дозволяють клієнтам здійснювати платежі та перекази в електронному форматі. Сервіси електронних платежів надають доступ до банківських рахунків та транзакцій через веб-інтерфейси, що дозволяє виконувати операції віддалено та зручно. Загальний огляд різних видів фінансових технологій, пов'язаних із платежами та переказами, наведений в таблиці 1.2.

Фінансові технології в категорії «Платежі і перекази»

Вид фінансових технологій	Опис
Сервіси онлайн платежів і переказів	Забезпечують можливість здійснювати різноманітні електронні транзакції, включаючи оплату рахунків та переказ грошей онлайн.
P2P обмін валют	Дозволяють користувачам обмінювати валюту без участі посередників.
Сервіси B2B платежів і переказів	Для корпоративних клієнтів та бізнесів надають послуги для спрощення фінансових операцій та оптимізації управління робочим капіталом.
Хмарні каси і смарт-термінали	Інноваційні рішення для автоматизації касового обліку та обробки платежів у роздрібній торгівлі.
Сервіси масових виплат	Використовуються для проведення одночасних виплат багатьом одержувачам, таким як виплата зарплати співробітникам або дивідендів.

Джерело: [9]

Страховання в сучасному контексті перетворюється завдяки InsurTech – цифровим технологіям, що революціонізують галузь страхування. Існує два ключових підходи до розуміння InsurTech. Інституційний – визнає InsurTech як фірми, які використовують нові технології для розриву ланцюжка вартості страхування. Технологічний – бачить в InsurTech використання цифрових технологій для зменшення витрат і вдосконалення процесів в усіх сферах страхування, навіть для традиційних видів страхування [6].

InsurTech означає використання інноваційних технологій для покращення якості страхових послуг та оптимізації їхнього надання. Ця галузь FinTech включає стартапи та компанії, які вирішують проблеми у всьому ланцюжку страхової діяльності, використовуючи технології та дотримуючись орієнтованого на користувача підходу.

Застосування інструментів FinTech в галузі страхування, так відомої як InsurTech, розширює можливості страхових компаній та надає споживачам нові послуги та варіанти покриття ризиків. Однорангове страхування створює платформу, на якій користувачі можуть страхувати одне одного, виключаючи необхідність страхової компанії як посередника. Ця модель дозволяє споживачам самотійно визначати правила страхування та взаємодіяти на

прозорій платформі. Параметричне страхування використовує цифрові інструменти для автоматичного визначення, коли виплата страхового відшкодування має бути проведена на підставі певних параметрів чи об'єктивних даних, таких як стихійні лиха чи метеорологічні умови. Це дозволяє виконати виплати ефективно та миттєво при виникненні відповідних обставин.

Страхування на вимогу, або "on-demand insurance," надає споживачам можливість активувати страховий поліс у реальному часі, коли вони потребують захисту. Ця гнучка модель дозволяє користувачам страхувати тільки те, що їх цікавить, та оплачувати лише за фактично використану охорону.

Мікрострахування спеціалізується на страхуванні конкретних мікроризиків або подій, таких як короткострокові подорожі чи окремі покупки. Це дозволяє споживачам забезпечити себе захистом лише в тих випадках, коли це необхідно, замість оплати за стандартні поліси.

Андеррайтинг використовує алгоритми та аналітику даних для визначення ступеня ризику, пов'язаного з певною страховою угодою. Це дозволяє страховим компаніям пропонувати більш точне ціноутворення та індивідуальний підхід до клієнтів.

Цифрове страхування, або InsurTech, охоплює широкий спектр компаній та послуг, які наведені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Види цифрового страхування

Тип страхування	Опис
Онлайн та мобільне страхування	Онлайн та мобільне страхування є формами цифрового страхування, доступними через веб-платформи або мобільні додатки. Цей тип страхування надає клієнтам зручність укладення полісів, оплати страхових внесків і керування страховими послугами в будь-який час і в будь-якому місці. Для страхових компаній це означає зниження витрат на обслуговування клієнтів та оптимізацію процесів.
P2P страхування	P2P (Peer-to-Peer) страхування – це інноваційний підхід до страхування, де споживачі можуть об'єднуватися через спеціальні платформи для страхування один одного. Ця модель сприяє зниженню адміністративних витрат та забезпечує більшу прозорість у сфері страхування.

Мікро-страхування	Мікро-страхування адресує конкретні мікроризики або події, такі як короткострокові подорожі або окремі покупки. Цей вид страхування надає споживачам можливість страхувати лише те, що їх цікавить, замість традиційних об'ємних полісів.
Страхування на вимогу	Страхування на вимогу дозволяє споживачам активувати страховий поліс, коли вони потребують захисту. Наприклад, під час подорожі чи при виникненні непередбачених ситуацій. Це дозволяє зменшити витрати на постійне страхування та оплачувати лише за фактично використану охорону.
Страхові маркетплейси	Страхові маркетплейси – це онлайн-платформи, які дозволяють клієнтам порівнювати, обирати та купувати страхові поліси від різних страхових компаній. Це забезпечує більший вибір та можливість знаходити оптимальні страхові угоди.
Цифрові брокери	Цифрові брокери – це компанії, які використовують технології для допомоги клієнтам у знаходженні та придбанні найкращих страхових полісів. Вони рекомендують оптимальні рішення відповідно до потреб клієнта.
Постачальники страхових технологічних рішень	Це компанії, які надають іншим страховикам технологічні рішення для удосконалення їхніх процесів та послуг. Вони можуть використовувати аналітику даних, штучний інтелект і інші технології для оптимізації страхових операцій.
Постачальники технологічних рішень для управління страховими претензіями	Це компанії, які допомагають страховим організаціям ефективно управляти страховими претензіями за допомогою цифрових інструментів та аналітики. Вони спрощують процеси розгляду страхових вимог і виплат клієнтам.

Джерело: [6]

Інвестиційний менеджмент у сфері фінансових технологій передбачає автоматизоване та доступне інвестування для роздрібних інвесторів. Ця категорія включає рішення, спрямовані на спрощення та оптимізацію процесу інвестування коштів, управління портфелем та фінансовими інвестиціями. Інвестори стають більш зацікавленими у роботизації та предикативному аналізі, що базується на великих обсягах даних, і вони готові платити за ці послуги. Мобільна доступність до свого інвестиційного портфеля стає все більш привабливою навіть для тих, хто раніше не брав участі в інвестуванні.

Класифікація видів фінансових технологій, які відносяться до категорії інвестиційний менеджмент наведена в таблиці 1.4.

Фінансові технології в категорії «Інвестиційний менеджмент»

Вид інвестиційного менеджменту	Опис
Робо-адвайзінг	Використовує алгоритми та штучний інтелект для автоматизованого управління портфелем. Робо-адвайзери враховують фінансові цілі та ризиковий профіль інвестора, пропонуючи оптимальний склад портфеля та проводячи регулярні корекції.
Програми та додатки для фінансового планування	Надають інвесторам засоби для визначення фінансових цілей, розробки планів інвестування та відстеження виконання цих цілей. Допмагають створювати персональні стратегії інвестування.
Алгоритмічна біржова торгівля	Використовується для автоматизації торгівельних операцій на фондовому ринку. Алгоритми виконують швидкі рішення на основі ринкових даних та попередніх замовлень, що допомагає оптимізувати торгівельні операції та зменшити втрати.

Джерело: [27, 4]

Категорія "Позики та заощадження" в галузі FinTech охоплює широкий спектр інноваційних фінансових послуг і рішень, що спрямовані на забезпечення ефективного і зручного кредитування та заощадження для клієнтів. Вона включає в себе такі підкатегорії і послуги:

- цифровий банкінг;
- цифрове кредитування;
- краудфандинг.

Цифровий банкінг охоплює весь спектр цифрових фінансових послуг, наданих банками через веб-банкінг, онлайн-банкінг або мобільний банкінг. В рамках цифрового банкінгу існують дві ключові моделі: "нові банки," які мають власні банківські ліцензії та надають повний спектр банківських послуг, і "необанки," які співпрацюють зі стандартними банками і пропонують більш обмежений, але клієнтоорієнтований спектр фінансових послуг.

Цифрове кредитування спрямоване на цифрове надання кредитів фізичним особам та малим та середнім підприємствам. Воно включає платформи для онлайн-кредитування, P2P платформи, партнерські кредитні програми для е-комерції, кредитні маркетплейси та партнерське кредитування у сфері мобільних

платежів. Ці рішення надають користувачам можливість отримати кредити в онлайн-режимі без зайвої бюрократії та надмірних витрат.

Краудфандинг спрямований на розвиток інтернет-платформ для залучення фінансування від великої кількості людей для різних проектів та бізнесу. Він включає різні типи краудфандингу, такі як краудфандинг суспільного фінансування, краудфандинг на основі винагороди, крауд-інвестування та краудлендінг [33]. Ці платформи надають можливість підприємцям та проектам залучити необхідні кошти від громадськості.

Цифрове управління капіталом, відоме як WealthTech, представляє собою галузь фінансових технологій, що зосереджена на поліпшенні управління приватним капіталом та інвестиціями. Ця галузь включає в себе різноманітні цифрові рішення та сервіси, які допомагають інвесторам ефективно управляти своїми фінансами та інвестиціями.

Види цифрового управління капіталом наведені в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Види цифрового управління капіталом

Категорія	Опис
Персоналізовані консультаційні платформи з портфельним менеджментом	Ці цифрові сервіси надають інвесторам персоналізовані поради та можливість контролювати свій фінансовий стан. Вони допомагають аналізувати і оптимізувати інвестиційні портфелі з урахуванням фінансових цілей та рівня ризику.
Робоконсультавання	Ці програмні автоматизовані сервіси використовують штучний інтелект та великі дані для створення власних біржових алгоритмів. Вони надають автоматичну аналітику портфелів інвесторів та пропонують оптимізацію інвестицій відповідно до обраного рівня ризику та прибутковості.
Робопенсія	Цифрові сервіси, спрямовані на покращення управління пенсійними накопичувальними рахунками. Вони допомагають інвесторам вибирати ефективні інвестиції для накопичення пенсійних коштів.

Цифровий брокерський сервіс	Інвестиційні платформи та сервіси, які використовують концепцію "соціальної мережевої торгівлі". Вони надають користувачам можливість спілкуватися та обмінюватися інформацією про фондовий ринок та інвестиції. Наприклад, платформи, такі як eToro та Robinhood, дозволяють користувачам копіювати портфелі найбільш успішних інвесторів.
Мікроінвестиційні платформи	Мобільні додатки, що дозволяють інвесторам акумулювати невеликі інвестиції з метою довгострокового накопичення капіталу. Наприклад, додаток Stash дозволяє почати інвестувати навіть з невеликої суми в 5 доларів США.

Джерело: [29]

У підсумку, FinTech перетворює фінансовий сектор, забезпечуючи більшу доступність, зручність та ефективність фінансових послуг для споживачів і підприємств. Це рухає галузь у напрямку більш інноваційних та користувацьких рішень, і визначає майбутнє фінансових послуг, яке обумовлене цифровими технологіями та стрімким розвитком галузі.

1.3. Специфіка впливу фінансових технологій на банківський бізнес

Фінансові технології (FinTech) стали ключовими факторами впливу на банківський бізнес, перетворюючи традиційну банківську модель та змушуючи банки переглянути свої стратегії та підходи до надання фінансових послуг.

Одним із аспектів ролі фінансових технологій є розвиток інновацій безконтактних послуг. Вони відкривають нові можливості для клієнтів та перетворюють підходи до надання фінансових послуг банками та іншими фінансовими установами. Основні аспекти цих інновацій включають у себе використання мобільних додатків та онлайн-банкінгу для зручних фінансових операцій, безконтактні методи платежів за допомогою карток та мобільних

пристроїв, цифрові гаманці для безпечного зберігання фінансових активів, розширену аналітику для надання користувачам порад та рекомендацій щодо управління їхніми фінансами, а також використання криптовалют та технології блокчейн для безпосередніх та безпечних фінансових транзакцій. Ці інновації розширюють доступність та зручність фінансових послуг для клієнтів та спонукають фінансові установи до надання більш інноваційних послуг у цій галузі.

Додатково, фінансові технології залучають більше уваги до інноваційного бізнесу, який базується на ланцюгу поставок, торговій мережі та галузевій мережі. Банки співпрацюють з технологічними стартапами, щоб розширити свої послуги та надати клієнтам доступ до нових фінансових рішень.

Розвиток фінансових технологій відкриває перед банківськими установами можливість покращення їх внутрішніх цифрових можливостей і всебічного вдосконалення процесів цифрових операцій. Це означає введення нових технологій та інноваційних методів у всі аспекти банківського бізнесу. Зокрема, фінансові технології дозволяють банкам впроваджувати широкий спектр цифрових інструментів для покращення внутрішньої ефективності. Це може включати в себе автоматизацію багатьох операційних процесів, таких як обробка платежів, кредитного аналізу, ризик-управління та внутрішньої звітності. Завдяки використанню штучного інтелекту, аналізу даних і блокчейн-технологій, банки можуть вдосконалити свої операційні процеси, зменшити ризики та підвищити продуктивність. Цифрові інструменти також дають банкам можливість покращити взаємодію з клієнтами. Це охоплює розробку зручних мобільних додатків, онлайн-сервісів та платформ для клієнтів, що надають їм доступ до банківських послуг у будь-який час і в будь-якому місці. Покращені цифрові інтерфейси роблять взаємодію з банком більш зручною і приємною для клієнтів.

Координація та інтеграція постачання фінансових послуг з різних каналів є ключовим аспектом впровадження фінансових технологій в банківському секторі. Ця стратегія передбачає злиття і співробітництво між традиційними

банками та фінтех компаніями, що призводить до створення інтегрованих мультіканальних рішень для клієнтів. Завдяки інтеграції, клієнти можуть отримувати доступ до банківських послуг через різні канали, такі як мобільні додатки, онлайн-платформи, кіоски самообслуговування та традиційні відділення. Це створює більше можливостей для клієнтів вибирати найзручніший спосіб взаємодії з банком. Крім того, координація дозволяє банкам і фінтех компаніям розширювати свої послуги та продукти шляхом спільних зусиль. Наприклад, банк може укласти партнерські угоди з фінтех компаніями для надання клієнтам доступу до інноваційних фінансових послуг, таких як цифрові платежі, мікрокредити або інвестиційні можливості.

Також важливим аспектом є покращення рівня інтелектуального контролю ризиків. Це означає використання сучасних аналітичних інструментів та технологій, які дозволяють банкам більш ефективно виявляти, аналізувати та управляти ризиками.

Завдяки використанню штучного інтелекту, машинного навчання та аналізу великих обсягів даних, банки можуть автоматизувати процеси ризик-аналізу, що дозволяє виявляти потенційні загрози та аномалії в реальному часі. Наприклад, це може включати виявлення підозрілих фінансових транзакцій, які можуть свідчити про шахрайство або інші шкідливі дії.

Крім того, покращення рівня інтелектуального контролю ризиків дозволяє банкам створювати більш точні та персоналізовані рішення для клієнтів. Наприклад, банк може використовувати аналітичні дані для оцінки кредитоспроможності клієнтів та надавати їм індивідуальні умови кредитування або інвестування.

Нарешті, FinTech прискорює інновації у таких нефінансових послугах, як платежі та розрахунки. Ця тенденція створює нові можливості для покращення швидкості та зручності фінансових операцій для споживачів та підприємств.

Однією з головних інновацій є впровадження безконтактних технологій, таких як мобільні платежі та електронні гаманці. Це дозволяє користувачам здійснювати платежі, просто наближаючи свій смартфон або інший пристрій до

платіжного термінала. Це не лише збільшує швидкість операцій, але й забезпечує безпеку, оскільки дані про платежі зазвичай шифруються та захищаються від несанкціонованого доступу.

Крім того, інновації в галузі платіжних систем дозволяють впроваджувати нові сервіси та функції, такі як автоматизовані розрахунки та регулярні платежі. Це особливо корисно для підприємств та організацій, які можуть автоматизувати свої фінансові процеси та зменшити ризик помилок.

В таблиці 1.6 наведений SWOT-аналіз щодо впливу фінансових технологій на банківський бізнес.

Таблиця 1.6

SWOT-аналіз фінансових технологій у банківському бізнесі

Сильні сторони	Слабкі сторони
Автоматизація та цифровізація призводять до швидших процесів та зменшення операційних витрат.	Підвищена залежність від технологій може призвести до кіберзагроз та витоків даних.
Фінтех-рішення надають користувачам зручні інтерфейси та персоналізовані послуги.	Не всі клієнти мають доступ до цифрового банкінгу або відчують себе комфортно з ним, що може виключити певні демографічні групи.
Банки, які впроваджують фінтех, залишаються конкурентноздатними завдяки інноваційним продуктам та послугам.	Відповідність фінансовим нормам, що змінюються, може бути складним завданням для банків і фінтех-компаній.
Фінтех дозволяє банкам збирати та аналізувати дані клієнтів для кращого прийняття рішень.	Швидкий розвиток технологій може вимагати постійної адаптації.
Фінтех дозволяє банкам збирати та аналізувати дані клієнтів для кращого прийняття рішень.	Банки, які залежать від партнерів із фінтех, можуть стикатися з ризиками, пов'язаними із їх стабільністю чи якістю обслуговування.
Можливості	Загрози
Фінтех дозволяє банкам здійснювати діяльність на глобальних ринках та серед необслуговуваних населених пунктах.	Нові законодавчі норми можуть накладати обмеження або вимоги на фінтех-операції.

Банки можуть пропонувати ширший спектр фінансових продуктів і послуг завдяки партнерству із фінтех.	Економічні коливання та фінансові кризи можуть вплинути на стабільність фінтех-рішень.
Фінтех може допомогти надавати банківські послуги незабезпеченим і недостатньо обслуговуваним населеним пунктам.	Збільшена залежність від технології підвищує ризик кібератак.
Банки можуть налаштовувати пропозиції відповідно до потреб і побажань кожного клієнта.	
Банки можуть використовувати дані клієнтів для нових джерел доходу, таких як цільова реклама чи фінансові інсайти.	

Джерело: [23]

Цифрова революція та стрімкий розвиток нових фінансових технологій перетворюють банківський бізнес і створюють специфічний вплив на фінансовий сектор. Ця трансформація є надзвичайно актуальною в умовах сучасної економіки та також має важливий відгук на пандемію COVID-19. Ці два чинники неодмінно впливають на регуляторні вимоги та бізнес-моделі банків, перерозподіл активів та пасивів, і покликані змінити саму сутність банківської системи.

Все це ставить перед банками завдання впровадження нових технологій, створення нових продуктів та напрямків діяльності, зміну стратегій управління банківським бізнесом та підвищення конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг. Однак, ця трансформація також призводить до з'явлення нових форм банківських установ, відомих як "цифрові банки" або "необанки".

Цифрові банки надають класичні банківські послуги, такі як рахунки, кредити, інвестиції, управління капіталом та інші, але роблять це з використанням інноваційних методів. Ці установи також активно використовують онлайн-платформи, фінансових роботів-консультантів та

криптовалюту. Важливою рисою цифрових банків є спрямування їхніх послуг на конкретні цільові аудиторії, такі як діти, студенти та інші споживачі.

Серед найпопулярніших послуг, які надають цифрові банки, можна виділити онлайн-платежі, грошові перекази, управління особистими фінансами, надання приватних позик, відкриття депозитних та заощадних рахунків. Ці банки приносять багато переваг, такі як швидке обслуговування, доступ до повного спектру банківських послуг дистанційно, цілодобове обслуговування, персоналізований підхід до клієнтів, використання сучасних біометричних методів підтвердження транзакцій та багато іншого.

Виробники цифрових банків активно використовують інноваційні фінансові технології, що робить їх конкурентоспроможними та сприяє задоволенню потреб клієнтів. У результаті, цифрові банки впливають на традиційний банківський сектор та спонукають його до впровадження інновацій для забезпечення стабільності та задоволеності клієнтів.

У підсумку, фінансові технології відіграють критичну роль у трансформації банківського сектору, вимушуючи банки переглянути свою стратегію та бізнес-модель для відповіді на виклики сучасного фінансового середовища. Ця трансформація відбувається через впровадження інновацій та новітніх технологій, які реформують спосіб, яким банки надають фінансові послуги та взаємодіють із клієнтами.

Фінансові технології стимулюють банки до активного пошуку нових рішень та підходів до розвитку своєї діяльності. Вони дозволяють банкам забезпечити більший комфорт та зручність для своїх клієнтів, завдяки вдосконаленому віддаленому обслуговуванню, цифровим платіжним рішенням та персоналізованим послугам. Відновлюючи інноваційну енергію, банки можуть покращити якість обслуговування клієнтів та збільшити задоволеність їхніми потребами.

Крім того, фінансові технології впливають на конкурентоспроможність банківського сектору, створюючи умови для більшого ринкового. Банки, які вчасно впроваджують ці технології, мають можливість привернути нових

клієнтів та розширити свою діяльність. Вони стають більш гнучкими та адаптивними до змін на фінансовому ринку, що робить їх спроможними зберігати свою конкурентоспроможність та ріст.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКІВСЬКОМУ БІЗНЕСІ УКРАЇНИ

2.1. Тенденції функціонування банківського бізнесу

Дослідження кількості банків та огляду ключових гравців на ринку є ключовими аспектами аналізу тенденцій функціонування банківського бізнесу в Україні. Це дослідження відображає актуальний стан і розвиток банківського сектору та надає важливий контекст для подальшого аналізу.

Розуміння кількості банків на ринку є важливим, оскільки це визначає конкурентну динаміку у галузі. Чим більше банків присутні на ринку, тим більше конкуренції, що може призвести до покращення якості обслуговування клієнтів, зниження вартості фінансових послуг, інновацій та широкого спектру пропозицій. З іншого боку, зменшення кількості банків може свідчити про консолідацію ринку та посилення позицій деяких ключових гравців.

Такий аналіз наведений в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Кількість банків в Україні протягом 2019-2023 рр

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Динаміка 2019/2023	
						абс.	відн.
Кількість діючих банків	75	73	71	67	64	-11	85,33%
з них: з іноземним капіталом	35	33	33	30	28	-7	80,00%
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	23	23	23	22	20	-3	86,96%

Джерело: [18]

За п'ять років спостерігається зменшення загальної кількості банків в Україні. У 2019 році в країні діяло 75 банків, але до 2023 року ця кількість скоротилася до 64. Ця тенденція свідчить про консолідацію ринку та виживання найбільш конкурентоздатних банків. Спостерігається загальна тенденція до зменшення кількості банків із зовнішнім капіталом. У 2019 році в Україні було

35 таких банків, а в 2023 році – 28 банків. Ця тенденція може впливати на міжнародні інвестиції та фінансову стійкість країни. Помітно, що кількість банків із 100% іноземним капіталом також зменшується. Якщо у 2019 році було 23 таких банки, то до 2023 року їх залишилося 20. Це може вказувати на скорочення інтересу з боку іноземних інвесторів у фінансовому секторі України.

Огляд ключових гравців на ринку банківського сектору допомагає зрозуміти, які установи відіграють стратегічно важливу роль в економіці країни. Він дозволяє ідентифікувати лідерів галузі, які мають значний вплив на ринкову динаміку та фінансову стабільність. Огляд ключових гравців також допомагає виявити основні сфери їхньої діяльності та послуги, які надають, що є важливими для клієнтів та ринкових учасників. Дані щодо системно важливих банків наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Системно важливі банки України протягом 2019-2023 рр.

Рік	Ключові гравці
Січень 2019	Приватбанк, Ощадбанк, Укрексімбанк, Укргазбанк, Альфабанк, Укрсоцбанк, Райффайзен Банк Аваль, ПУМБ, Укрсиббанк, Таскомбанк, Універсал банк, Кредобанк, ОТП банк, Південний.
Березень 2020	А-Банк, Альфа-банк, ОТП банк, Південний, ПриватБанк, ПУМБ, Райффайзен Банк Аваль, Таскомбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк, УкрСиббанк, Універсал банк, Кредобанк.
Березень 2021	А-Банк, Альфа-банк, ОТП банк, Ощадбанк, Південний, ПриватБанк, ПУМБ, Райффайзен Банк Аваль, Таскомбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк, УкрСиббанк, Універсал банк, Ощадбанк.
Березень 2022	А-Банк, Альфа-банк, Кредобанк, ОТП банк, Ощадбанк, Південний, ПриватБанк, ПУМБ, Райффайзен Банк Аваль, Таскомбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк, УкрСиббанк, Універсал банк.
Березень 2023	А-Банк, Креді Агріколь Банк, Кредобанк, ОТП банк, Ощадбанк, Південний, ПриватБанк, ПУМБ, Райффайзен Банк Аваль, Сенс банк, Таскомбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк, УкрСиббанк, Універсал банк.

Джерело: [11]

З таблиці видно, що протягом ряду років склад ключових гравців на банківському ринку України лишився в основному стійким. Деякі банки залишились системно важливими для країни протягом декількох років, що вказує на їхню значущість та стабільність. Проте важливо відзначити, що в цей період також спостерігалось змішування складу ключових гравців з входженням нових установ та можливим виходом інших. Це свідчить про динаміку на ринку та конкурентну боротьбу між банками. У майбутньому варто вдосконалювати методи визначення системно важливих банків та слідкувати за їхніми змінами, оскільки це може вплинути на фінансову стабільність та конкурентоспроможність банківської галузі в Україні.

Україна спостерігає цікаві тенденції в функціонуванні цифрових банків, які привертають увагу та отримують популярність завдяки своїм особливостям та інноваційним підходам. На ринку України працює кілька цифрових банків, і кожен з них вирізняється особливими рисами та можливостями.

"Monobank" є одним з провідних цифрових банків в Україні. Він використовує ліцензію "Універсал Банку", який належить до групи ТАС. Основна особливість "Monobank" полягає в тому, що цей банк працює виключно на мобільних пристроях. За останній час він набрав близько 3,1 мільйонів клієнтів і став третім за обсягом емісії банківських карток в Україні за 2020 рік.

"Izibank" - це ще один цифровий банк, який використовує ліцензію "ТАСКОМБАНК". Він спеціалізується на мобільних додатках та має службу підтримки з молодих фахівців, спеціально створену для "Izibank".

"Sportbank" - це спільний проєкт ІТ-компанії Duvotech та компанії N1. Він функціонує на основі ліцензії "Оксі Банку" і відзначається можливістю отримання кеш-беку за покупки спортивних товарів та послуг. Однією з переваг є інтегрований цифровий гаманець Masterpass by Mastercard.

"O.Bank" працює під ліцензією "Ідея Банку". Він пропонує кеш-бек при покупках у цифрових магазинах Google та Apple.

"Neobank" базується на ліцензії "Конкорд Банку" і спеціалізується на обслуговуванні ФОП та юридичних осіб. Підприємці можуть надавати окремий

доступ своєму бухгалтеру через цей банк. Також за допомогою "Neobank" можна "відкрити" касовий апарат в телефоні.

Дослідження доходів та витрат банків України є важливим аспектом аналізу тенденцій функціонування банківського бізнесу в країні. Ця інформація грає важливу роль у визначенні стану та перспектив розвитку банківської системи, і відображається на багатьох аспектах економіки та фінансового ринку України. Перш за все, аналіз доходів та витрат дозволяє визначити фінансову стійкість і прибутковість банків. Розуміння джерел доходів та основних статей витрат допомагає оцінити, наскільки банки ефективно управляють своєю фінансовою діяльністю та як вони забезпечують прибуток. Це важливо для інвесторів, регуляторів, а також самого банку, який має працювати над оптимізацією своєї фінансової стратегії. Дослідження доходів та витрат також допомагає виявити можливі джерела ризику та створює можливість розробити стратегії для їхнього управління. Це особливо актуально в умовах фінансової нестабільності та високого рівня конкуренції на ринку. Аналіз доходів та витрат також допомагає визначити, наскільки банки спроможні надавати доступні фінансові послуги населенню та підприємствам. Високий рівень витрат може вплинути на вартість послуг та їхню доступність, тому важливо розуміти, як банки оптимізують свою діяльність для забезпечення якісних фінансових послуг за прийнятними цінами. Рівень витрат та доходів наведений на рис. 2.1.

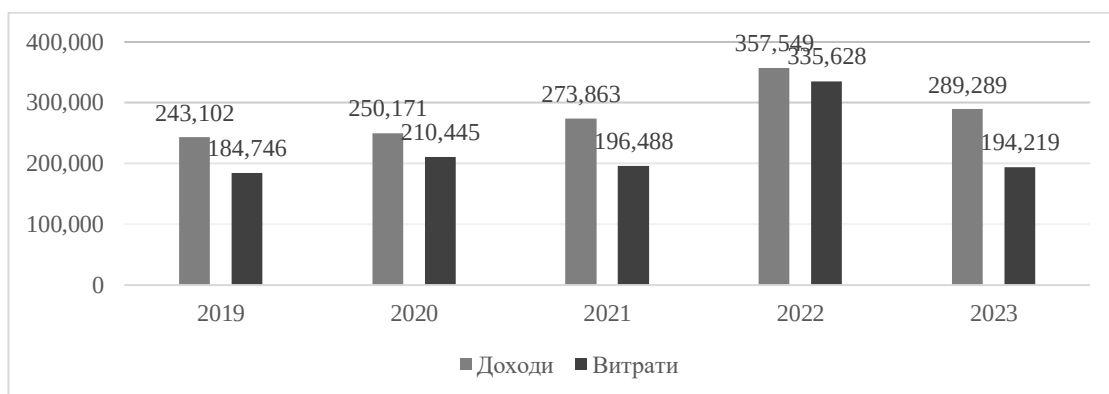

Рис. 2.1. Доходи та витрати банків України протягом 2019-2023 рр,
млн грн

Дослідження доходів та витрат банків України засвідчує значущі тенденції та зміни в банківській сфері протягом п'ятирічного періоду. Аналіз кожного показника допомагає зрозуміти динаміку фінансової діяльності банків і їхню прибутковість.

Доходи банків постійно зростали впродовж періоду від 2019 по 2023 рік. За цей час доходи збільшилися більш ніж вдвічі, з 243,102 млн грн в 2019 році до 289,289 млн грн в 2023 році. Такий тривалий позитивний ріст може свідчити про активний розвиток фінансової сфери, зростання інвестицій та більший обсяг надання кредитів. Однак, в 2022 році було помітно значущий ріст доходів, що може бути пов'язано зі значними змінами на ринку, такими як підвищення процентних ставок або ріст обсягу кредитування.

Витрати банків також збільшилися протягом досліджуваного періоду. Починаючи з 2019 року, витрати стали зростати і в 2022 році досягли максимального значення 335,628 млн грн, після чого в 2023 році зменшилися до 194,219 млн грн. Такий ріст витрат може бути пов'язаний зі збільшенням адміністративних та операційних витрат, а також із стратегічними змінами у діяльності банків, такими як розширення мережі відділень чи інвестиції у технологічний розвиток.

Рентабельність активів банків України є ключовим показником у дослідженні тенденцій функціонування банківського бізнесу. Цей показник дозволяє зрозуміти, наскільки ефективно банк використовує свій активний портфель для генерації прибутку, а також визначити загальну фінансову стійкість установи.

Рентабельність капіталу банків України відіграє важливу роль у дослідженні тенденцій функціонування банківського бізнесу. Цей показник визначає, наскільки ефективно банки використовують власний капітал для заробітку та як вони забезпечують рентабельність для своїх акціонерів та інших інвесторів.

Динаміка цих показників показана на рис. 2.2.

Рентабельність активів вказує на здатність банку генерувати прибуток від своїх активів. В 2019 році рентабельність активів банків України становила 4,26%, що свідчило про досить ефективну роботу банківського сектору. Проте в 2020 та 2022 роках цей показник суттєво зменшився до 2,44% і 1,04% відповідно, що може свідчити про труднощі, з якими стикалися банки в ці роки. Проте в 2021 році рентабельність активів відновилася до рівня 4,09%, а в 2023 році вразлива досягла 6,57%. Це може бути зв'язано з покращенням ситуації на ринку та позитивними тенденціями у фінансовому секторі.

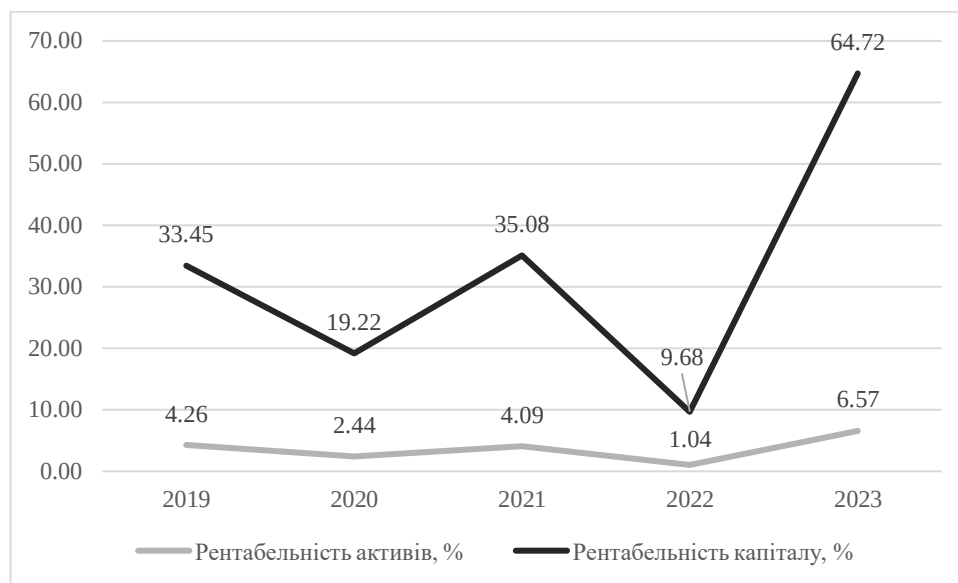

Рис. 2.2. Динаміка показників рентабельності активів та капіталу банків України протягом 2019-2023 рр

Рентабельність капіталу банку вказує на здатність банку генерувати прибуток для своїх акціонерів та інвесторів. В 2019 році рентабельність капіталу була на високому рівні, становлячи 33,45%. Однак, в 2020 та 2022 роках вона знизилася до 19,22% та 9,68% відповідно, що свідчить про труднощі, з якими стикалися банки в ці періоди. Проте в 2021 році рентабельність капіталу відновилася до рівня 35,08%, а в 2023 році вразлива досягла 64,72%, що може свідчити про покращення фінансової роботи банків.

Загалом, банківський сектор України демонструє розвиток та адаптацію до змін у фінансовому середовищі. Тенденції, спостережені протягом останніх п'яти

років, свідчать про поступове вдосконалення фінансової стійкості та конкурентоспроможності банків в країні.

2.2. Аналіз застосування фінансових технологій у сфері банківського бізнесу

Вивчення кількості фінтех компаній в Україні в контексті аналізу застосування фінансових технологій у сфері банківського бізнесу є надзвичайно важливим, оскільки це допомагає краще розуміти сучасний ландшафт фінансових послуг та конкурентний стан на ринку. Низька або зростаюча кількість фінтех компаній може відображати певні тенденції та виклики для традиційних банків та фінансових установ.

По-перше, конкуренція на фінансовому ринку набуває нового рівня інтенсивності завдяки зростанню числа фінтех компаній. Ця конкуренція може виявити позитивний вплив на клієнтів, оскільки банки змушені створювати більше привабливих пропозицій та швидше впроваджувати інноваційні фінансові послуги, щоб зберегти і привернути клієнтів. Отже, фінтех компанії допомагають стимулювати ринкову конкуренцію та сприяють покращенню якості обслуговування клієнтів.

По-друге, важливо розуміти, що фінтех компанії часто володіють інноваційними рішеннями та технологіями, які можуть ефективно застосовуватися в сфері фінансових послуг. Вивчення кількості та напрямків діяльності фінтех компаній дозволяє банкам і фінансовим установам ідентифікувати актуальні інновації, які можна інтегрувати в їхню діяльність для поліпшення фінансових послуг та забезпечення конкурентоспроможності.

Третім аспектом є забезпечення фінансової стабільності. З ростом фінтех сектору можуть виникати ризики для фінансової стабільності, особливо в разі відсутності адекватного регулювання. Дослідження фінтех компаній дозволяє виявити такі ризики та сприяє розробці ефективних регуляторних механізмів для забезпечення фінансової стійкості.

Крім того, фінтех компанії часто реагують на зміни в клієнтських вподобаннях, впроваджуючи нові технології та послуги. Вивчення цього сегменту допомагає традиційним банкам адаптуватися до змін в очікуваннях та потребах клієнтів, що може позитивно позначитися на їхній конкурентоспроможності.

Зрештою, дослідження фінтех компаній в Україні виявляє можливості для партнерства та співпраці між банками та фінтех підприємствами. Встановлення такого партнерства сприяє спільним ініціативам та інноваційним проектам, що сприяють розвитку банківської галузі та покращенню фінансових послуг в Україні.

Розкриття динаміки кількості фінтех компаній наведено на рис. 2.3.

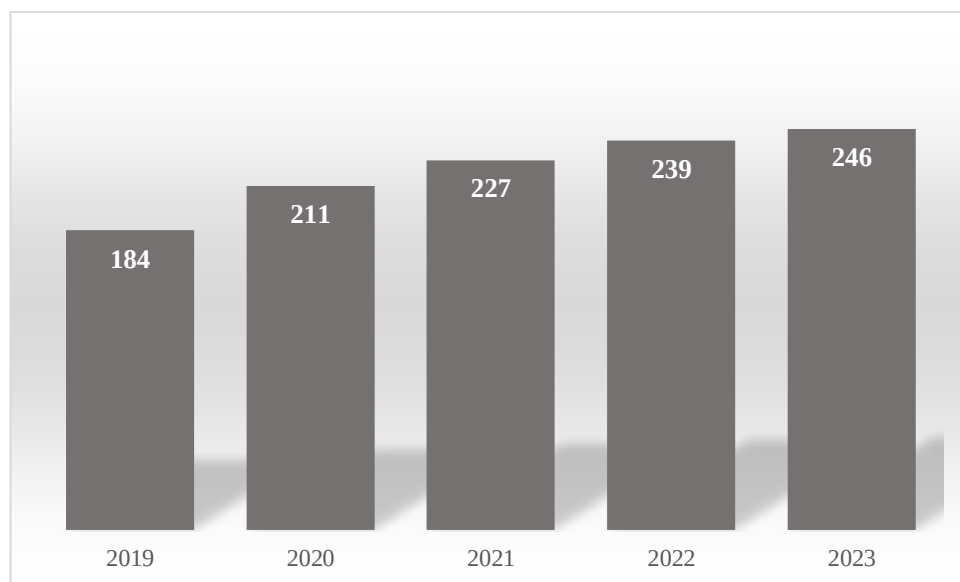

Рис. 2.3. Кількість фінтех компаній в Україні протягом 2019-2023 рр.

Аналіз динаміки кількості фінтех компаній в Україні від 2019 до 2023 року свідчить про помітний ріст цього сегмента в країні. У 2019 році було зареєстровано 184 фінтех компанії, і протягом наступних років ця кількість зростала стабільно. У 2020 році з'явилося 211 фінтех компаній, а в 2021 році ця цифра збільшилася до 227. Протягом 2022 та 2023 років спостерігається подальший ріст, і кількість фінтех компаній у 2023 році досягла 246 [35].

Цей ріст свідчить про зростаючий інтерес і активність українських компаній у сфері фінансових технологій. Фінтех сектор стає дедалі більш

динамічним та конкурентним. Ця зростаюча кількість фінтех компаній також свідчить про готовність ринку до інновацій та нововведень у фінансовій галузі.

Дослідження фінтех сектору в Україні розкриває ряд ключових аспектів, які говорять про вагомість цього сегмента на фінансовому ринку. Найперше, висока беззбитковість 68% фінтех компаній свідчить про стійкість більшості гравців на ринку. Це свідчить про те, що вони ефективно управляють своїми ресурсами та здатні оптимізувати витрати, забезпечуючи фінансову стійкість.

Другий важливий показник полягає в тому, що 33% фінтех компаній вже розширили свою діяльність на міжнародний ринок. Це свідчить про готовність та потенціал українських фінтех компаній до експорту власних рішень та послуг. Міжнародний ринок може стати для них важливим джерелом росту та розширення аудиторії.

Третій аспект полягає в тому, що 66% фінтех компаній фінансуються виключно за рахунок власних коштів. Це свідчить про незалежність цих компаній від зовнішніх інвестицій та можливість управління власними фінансами. Це є важливим показником стабільності та незалежності фінтех сектору в Україні.

Застосування фінансових технологій у сфері банківського бізнесу представляє собою складний та динамічний процес, який охоплює кілька ключових сегментів фінтех-інновацій.

Перший сегмент полягає у формуванні та впровадженні нових методів і організаційних форм надання банківських послуг. Один з основних аспектів цього сегмента - перехід до електронного банкінгу. Багато банків відмовляються від мережі філій та активно розвивають онлайн-платформи для зручності клієнтів. Послуги, доступні онлайн, охоплюють різноманітні операції, від переказів коштів до інвестування та платіжних послуг. Крім того, деякі банки надають поштово-банківські послуги та віддалене кредитування, що дає клієнтам можливість отримати фінансову підтримку без відвідування філій.

Другий сегмент включає формування та впровадження нових фінансових та організаційних інструментів, а також їх інноваційне поєднання. Це означає

створення нових фінансових продуктів та послуг, які відповідають сучасним потребам клієнтів. Наприклад, це може включати в себе розробку платіжних систем, мобільних додатків, онлайн-кредитування та інші інноваційні рішення. Важливим аспектом є інтеграція цих інструментів в єдину фінансову екосистему для забезпечення максимальної зручності та доступності для клієнтів.

Третій сегмент полягає в виділенні етапів розвитку життєвого циклу інновацій у сфері банківництва. Цей аспект охоплює весь процес від зародження ідеї до її інноваційної трансформації при впровадженні. Дослідження та аналіз цього процесу допомагають банкам розуміти, які інновації є актуальними на ринку та як їх можна ефективно впровадити. Розуміння життєвого циклу інновацій дозволяє банкам визначати правильні пріоритети та оптимізувати внутрішні процеси для успішного впровадження фінансових технологій.

Аналіз впровадження фінансових технологій у сфері банківського бізнесу в Україні розкриває вражаючий активний розвиток та інноваційний потенціал цієї промисловості. У цьому контексті можна виокремити кілька ключових банків, які відзначаються своєю спроможністю впроваджувати фінтех-продукти та знаходити ефективні рішення для поліпшення фінансових послуг, які надають своїм клієнтам.

На сьогодні практично всі великі банки України виявили інтерес до фінтех-проектів та співпрацюють з ними, або готуються до запуску власних фінтех-рішень.

Наприклад, ПриватБанк уклав стратегічне партнерство з бізнес-фінтех компанією Portmone. Остання надає широкий спектр послуг з онлайн-оплати та переказу коштів. Ця співпраця спрощує процес оплати рахунків та переказу коштів для клієнтів банку, дозволяючи їм здійснювати грошові операції в онлайн-режимі зі зручністю та швидкістю.

Ощадбанк, в свою чергу, запустив партнерські стосунки з фінтех-компанією Monobank. Monobank - це мобільний банк, який надає своїм клієнтам доступ до сучасних цифрових фінансових послуг. Це включає мобільний банкінг, миттєві платежі та інші інноваційні рішення. Для клієнтів Ощадбанку

ця співпраця відкриває доступ до цифрового банкінгу та сучасних засобів управління фінансами.

Credit Agricole Bank визначив фінтех-компанію Raume як свого стратегічного партнера. Raume спеціалізується на послугах мобільного платежу та переказу коштів, надаючи клієнтам банку можливість здійснювати грошові операції швидко та зручно через мобільні пристрої. Ця співпраця допомагає забезпечити більшу доступність та зручність фінансових послуг для клієнтів банку.

A-банк та Middleware разом розробили та запустили інноваційний сервіс спільного доступу до кредитних карток. Цей проект надає клієнтам можливість отримувати доступ до кредитних послуг швидше та без зайвих ускладнень.

"Монобанк," як провідний гравець в банківському секторі України, слугує прикладом активного використання інтернаціональних фінтех-продуктів, зокрема Google Pay та Apple Pay, для надання своїм клієнтам сучасних та зручних послуг у галузі безготівкових платежів [24]. Проте "Монобанк" не обмежується лише використанням готових рішень і вказує на свою інноваційну спрямованість шляхом створення власних фінтех-продуктів. Зокрема, ці розробки включають чат-бот "Monobank ChatBot," фінансовий інструмент "Monobank Budget," та "Monobank Analytics." Це підтверджує важливість внутрішнього розвитку та власної інноваційної активності для досягнення успіху в банківському секторі.

"Приватбанк" є одним із визнаних лідерів в сфері впровадження фінансових технологій в Україні [13]. Основними факторами його успіху стали активне використання як міжнародних фінтех-продуктів, таких як Google Pay та Apple Pay, так і власних розробок, що включають Airpay, IPay, LigPAY та QRПЛАТЕЖІ. Ця стратегія дозволила "Приватбанку" впроваджувати інновації та надавати своїм клієнтам різноманітні безготівкові опції.

Одним із вражаючих прикладів впровадження сучасних технологій є швидкий перехід "Приватбанку" на хмарові технології всього за 45 днів [40]. Під час цього переходу, банк зумів забезпечити стабільність своєї роботи та продовжити видачу готівки. Найважливіше, під час цього процесу клієнти мали

постійний доступ до кредитних коштів. Цей успішний перехід на хмарові технології визначається як вражаючий зразок того, як сучасні фінансові технології можуть бути успішно інтегровані в банківський бізнес для забезпечення надійної та безперервної роботи.

У контексті споживчого підходу до банкінгу, "Приватбанк" реалізує важливу стратегію, спрямовану на зменшення використання готівки у платіжних операціях. Дедалі більше покупок здійснюється за допомогою банківських карток, що сприяє зростанню транзакцій та попиту на безготівкові опції платежу.

Онлайн-сервіси "Приватбанку" забезпечують доступність послуг як фізичним, так і віртуальним клієнтам, враховуючи різний рівень зручності та потреб. Банк також відзначається конкурентоспроможними тарифами та умовами продуктів і комісій, роблячи його привабливим вибором для широкого спектру клієнтів.

"Ощадбанк" розглядає фінансові технології як ключовий інструмент для поліпшення взаємодії з клієнтами та надання банківських послуг в онлайн-режимі. Ця стратегія банку включає в себе використання як міжнародних фінтех-продуктів, таких як Google Pay, так і власних розробок, включаючи "Онлайн помічник," "Ощад PAY" і "Ощад 24/7" [22]. Це свідчить про активний підхід банку до впровадження інноваційних рішень для поліпшення банківських послуг.

Зокрема, "Ощадбанк" активно використовує фінансові технології для забезпечення безперебійної роботи та підтримки клієнтів, особливо під час складних періодів, таких як війна. Банк розвиває дистанційні канали обслуговування та постійно вдосконалює їх функціонал. Однією з ключових нововведень є додаток "Мобільний Ощад," який постійно оновлюється та розширює свої можливості. Цей додаток надає клієнтам можливість здійснювати миттєві перекази від систем міжнародних переказів, взаємодіяти з банком через чат у Telegram або Viber, а також надає інтерактивні інструкції для нових користувачів.

Банк також активно працює над автоматизацією контакт-центру, що дозволяє клієнтам отримувати відповіді на свої запитання швидко та ефективно за допомогою сервісів самообслуговування. Ощадбанк реалізує проєкт "ОщадРАУ," який включає в себе можливість використовувати смартфон для здійснення платежів, що ще більше спрощує процес оплати для клієнтів.

"ПУМБ" відзначається активним використанням власних фінтех-продуктів, що свідчить про його активний розвиток власних технологічних рішень для забезпечення зручності клієнтів та покращення якості банківських послуг.

Мобільний додаток "ПУМБ" і картка "ПУМБ" стали ключовими інструментами для клієнтів банку, і вони пропонують ряд переваг. Цей додаток відзначається легкістю процесу авторизації та швидким встановленням, що забезпечує зручність і доступність для користувачів [30]. Додаток "ПУМБ Онлайн" пропонує широкий спектр функцій, включаючи можливість встановлювати автоплатежі для поповнення мобільного телефону або оплати комунальних послуг. Крім того, користувачі можуть встановлювати пенсійні внески, забезпечуючи автоматичні депозити в банку.

Додаток мобільного банкінгу "ПУМБ Онлайн" дозволяє здійснювати різноманітні операції, включаючи перекази з картки на картку, а також оплату послуг за допомогою QR-коду, наприклад, у ресторанах чи для залишення чайових. Банк надає можливість безкоштовного зняття грошей з банкоматів в Україні та підтримує зручні системи переказів і міжнародних переказів через додаток "ПУМБ Онлайн," включаючи такі популярні системи, як RIA. Крім того, клієнти можуть відкривати депозити в іноземній валюті, такі як долари або євро, і навіть купувати валюту онлайн з відповідними курсами.

Кредобанк, як активний учасник українського банківського сектору, впроваджує сучасні фінансові технології для поліпшення якості обслуговування своїх клієнтів і розширення можливостей [15]. Однією з ключових ініціатив є послуга "Віртуальна картка," яка пропонує існуючим клієнтам, фізичним особам, можливість відкривати рахунки та віртуальні платіжні картки через мобільний

додаток онлайн-банкінгу, уникнувши візиту до відділення банку. Ця ініціатива принесла ряд ключових переваг та важливих аспектів:

Зручність та легкість використання є однією з головних переваг. Клієнти можуть відкривати віртуальні картки у будь-який час і місце, просто використовуючи мобільний додаток. Це значно спрощує відкриття рахунків та отримання платіжних засобів.

Можливість вибору валюти є ще однією важливою характеристикою. Віртуальні картки можуть бути випущені в різних валютах, таких як гривні, долари США, євро та польські злоті. Це надає клієнтам можливість вибирати валюту для своїх рахунків в залежності від потреб.

Швидкість та безпека використання віртуальних карток є важливою перевагою. Після їх відкриття клієнти можуть відразу ж користуватися ними для оплати товарів та послуг в інтернеті. Віртуальні картки також підтримуються мобільними платіжними системами, такими як Apple Pay та Google Pay, що робить їх дуже універсальними та зручними для щоденних транзакцій.

Можливість отримувати швидкі перекази з Польщі в Україну є ще однією важливою характеристикою віртуальних карток. Це особливо корисно для українців, які отримують гроші від родичів або друзів, які працюють за кордоном.

Різноманітність методів поповнення віртуальних карток надає клієнтам гнучкість у виборі способу фінансування. Опції включають онлайн-банкінг, перекази з картки на картку, перекази за реквізитами або SWIFT-платежі для валютних карток.

Райффайзен Банк впровадив інноваційний підхід до безготівкових платежів, який дозволяє бізнес клієнтам та фізичним особам підтримувати безперервний потік оплати платіжними картками зі зручністю та легкістю [31].

Завдяки новому мобільному додатку "Термінал в смартфоні" Райффайзен Банку, бізнес клієнти отримали можливість приймати безготівкові платежі в будь-якому місці та в будь-який час без потреби в додатковому обладнанні. Цей

інноваційний підхід дозволяє проводити оплату картками з використанням лише смартфона, і при цьому він звільняє від абонентської плати за термінал.

Процес використання цього рішення є надзвичайно простим та зручним для бізнес клієнтів. Спершу необхідно укласти договір з Райффайзен Банком, що можна зробити онлайн. Після цього, користувач завантажує додаток "Термінал в смартфоні" на свій мобільний пристрій та реєструється в ньому. Після цього користувач може здійснювати безготівкові платежі, відкриваючи додаток, вводячи суму оплати та просто дозволяючи покупцю просто наблизити його картку або платіжний пристрій (такі як смартфон чи смарт-годинник з функцією NFC) до задньої панелі свого телефону.

Ця ініціатива робить безготівкові платежі ще більш доступними та зручними, а також підсилює їх безпеку завдяки технологіям безконтактних платежів. Користувачі можуть надсилати електронні чеки на e-mail своїх покупців або передавати чеки через QR-код, що з'являється на екрані їхнього мобільного пристрою.

В результаті це нове рішення допомагає підтримувати безготівкові платежі на новому рівні зі значною зручністю та доступністю для бізнесу та користувачів, спрощуючи щоденні розрахунки та збільшуючи можливості безготівкових операцій.

Загалом, аналіз цих даних демонструє активний розвиток та конкурентоспроможність українського фінтех сектору. Цей розвиток відкриває нові перспективи та можливості для багатьох гравців на фінансовому ринку. Він також стимулює традиційні банки активніше впроваджувати фінансові технології для забезпечення збереження та привернення клієнтів. За відсутності конкуренції та інновацій в сфері фінансових послуг, не було б такого рівня стимулювання до покращення та модернізації. Співпраця та партнерство між фінтех компаніями та традиційними фінансовими установами можуть створювати нові можливості для інновацій та покращення фінансових послуг в Україні.

2.3. Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду впливу фінансових технологій на банківський бізнес

Порівнюючи зарубіжний та вітчизняний досвід впливу фінансових технологій на банківський бізнес, можна відзначити декілька ключових відмінностей та спільних тенденцій.

Спочатку зазначимо, що на момент травня 2023 року Сполучені Штати виявляються лідером у світі за кількістю фінтех-стартапів, маючи понад 11 000 таких компаній. Це значно перевершує інші регіони, такі як Європа, Близький Схід і Африка (9681 фінтех-стартапів) і Азіатсько-Тихоокеанський регіон (5061 фінтех-стартап). Це свідчить про високий рівень інновацій та активний розвиток фінансових технологій у Сполучених Штатах [2].

Окремо варто виділити той факт, що в 2023 році Сполучені Штати очолюють список за кількістю фінтех-єдинорогів у світі, що є стартапами з оцінкою вартості понад 1 мільярд доларів. Таким чином, американський ринок володіє найбільшою кількістю високооцінених фінтех-компаній у світі. Серед них можна виокремити такі гіганти як Stripe, Robinhood, Square, Coinbase, та багато інших. У порівнянні з Сполученим Королівством, яке займає друге місце, кількість фінтех-єдинорогів в США майже в п'ять разів більше.

В Україні також спостерігається активний розвиток фінансових технологій. Кількість фінтех-компаній постійно зростає, а їх інноваційні рішення знаходять застосування в різних галузях, включаючи банківський сектор. Важливо зазначити, що українські банки успішно співпрацюють з іноземними фінтех-компаніями, як це сталося у випадку з Middleware та деякими українськими банками. Такі партнерства сприяють впровадженню інновацій та покращенню фінансових послуг в Україні.

У порівнянні зі світовим лідером, Україна має меншу кількість фінтех-стартапів і фінтех-єдинорогів, але динамічно розвивається в цьому напрямку. Більшість українських фінтех-компаній зосереджена на платежах та мобільних гаманцях, а також співпрацює з банками для впровадження інноваційних рішень.

Порівнюючи зарубіжний та вітчизняний досвід впливу фінансових технологій на банківський бізнес, можна визначити декілька важливих тенденцій.

Варто зазначити, що більшість з 20 найкращих фінтех-компаній за ринковою капіталізацією зосереджені в Сполучених Штатах, де майже половина з них [1]. Ця країна займає лідерське положення в галузі фінансових технологій та є домівкою для таких гігантів як Visa і Mastercard. Це свідчить про домінування американських компаній у світі фінтех.

Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду впливу фінансових технологій на банківський бізнес вказує на різницю в розвитку цього сектору в різних частинах світу. Зокрема, звіт показує, що у регіоні Америки фінансування в галузі фінансових технологій зросло в першому півріччі 2023 року, зростанням з \$28.9 мільярда в другій половині 2022 року до \$36 мільярдів у першому півріччі 2023 року. Проте цей рівень фінансування залишався відносно низьким порівняно з рівнем фінансування, який був відзначений у 2020-2022 роках. Основна кількість фінансування спрямовувалася в Сполучені Штати Америки, і вона включала велику кількість угод на суму понад \$1 мільярд.

Звіт також вказує на інтерес до галузі криптовалют, проте зауважується, що в першому півріччі 2023 року було спостережено зменшення інтересу з боку традиційних інвесторів через колапс деяких криптокомпаній у 2022 році та збільшену увагу від комісії з цінних паперів і бірж США до сектору криптокомпаній.

Важливо відзначити, що сектор платежів залишався стійким у першій половині 2023 року в порівнянні з іншими галузями. Велика увага була приділена платежам між підприємствами (B2B), що відображається в обсягах угод, таких як придбання платформи управління витратами Coupa на суму \$8 мільярдів та придбання компанії EVO Payments на суму \$4 мільярди.

У вітчизняному контексті ситуація може бути відмінною. Український банківський сектор відзначається впровадженням фінансових технологій, але розвиток може бути меншим порівняно з розвинутими ринками. Україна також

спостерігає зростання інтересу до галузі фінансових технологій, але може потребувати додаткових інвестицій та підтримки, щоб досягти рівня розвитку, подібного до Сполучених Штатів.

Другий за кількістю фінтех-компаній - Китай, який також має впливових представників в цій галузі, таких як Tencent і Ant Financial. Це вказує на швидкий розвиток китайського фінтех-ринку та конкуренцію зі Сполученими Штатами.

Китай очолює світ у розвитку фінансових технологій, зокрема у сфері платежів і розрахунків. Низка світово-відомих фінтех-компаній, таких як Ant Financial і JD Finance, виникли в Китаї. За даними "2018 року Global Fintech 100," спільно опублікованого KPMG і H2 Ventures, кілька китайських компаній взяли собі лідерські позиції. Ant Jinfu очолює список, а JD Finance посідає друге місце. Крім того, Duxiaoman Financial компанії Baidu розташувалася на четвертому місці, а Lufax посідає десяте місце.

Основними галузями фінтех компаній є галузі платежів і транзакцій, за якими слідують сфери кредитування, інвестицій і управління багатством. Компанії в галузі страхування також розвиваються, і сектор онлайн-банкінгу продемонстрував вражаючі досягнення.

У банківській галузі Фінтех в Китаї здійснює значні зміни. Вже з 2005 року комерційні банки в Китаї почали співпрацювати з технологічними компаніями у сфері продуктів і послуг. З 2017 року провідні комерційні банки встановили стратегічні партнерства з фінтех-компаніями, спричинивши хвилю співпраці між банками та технологічними компаніями. Наприклад, Китайський будівельний банк уклав стратегічну угоду про співпрацю з Alibaba і Ant Financial в галузях електронних платежів, міжнародної електронної торгівлі, зберігання активів тощо. Різні банки встановили партнерства з провідними технологічними компаніями, щоб глибше співпрацювати в області хмарних обчислень, великих даних, блокчейну тощо.

Все це свідчить про зростаючий вплив фінансових технологій на банківську галузь в Китаї, де технологічний інноваційний потенціал використовується для поліпшення якості та доступності фінансових послуг.

У першому півріччі 2023 року в регіоні Азія-Тихоокеанського економічного співтовариства (ASPAC) спостерігалось важке скорочення фінансування в галузі фінансових технологій. Сума інвестування знизилася з 6,7 мільярдів доларів у другому півріччі 2022 року до 5,1 мільярда доларів у першому півріччі 2023 року. Це значно менше рекордних показників, зафіксованих у першому півріччі 2022 року, коли інвестиції у фінтех сягнули понад 45 мільярдів доларів.

У регіоні ASPAC спостерігається зростаючий інтерес до використання штучного інтелекту для створення контенту. Це особливо актуально в маркетингу та взаємодії з клієнтами для поліпшення їхнього досвіду взаємодії з продуктами та послугами. Китайські технологічні гіганти, такі як Baidu, Tencent і Alibaba, вже мають власні великі мовні моделі, які можуть бути використані для підтримки використання штучного інтелекту в галузі фінтех у другій половині 2023 року та в 2024 році.

Загальне зниження фінансування в Китаї, ймовірно, відображає пріоритети бізнесів у постпандемійному відновленні, включаючи зміцнення їхніх бізнес-моделей та пошуку можливостей для зростання. Інвестори в галузі фінтех в Китаї також приймають обережний підхід, очікуючи, що стартапи, які вони раніше фінансували, продемонструють свою цінність та результати перед подальшими інвестуваннями.

У регіоні Європа, Близький Схід і Африка (EMEA) спостерігалось помітне зниження інвестицій у фінтех сектор протягом першого півріччя 2023 року. Після досягнення рекордних \$27 мільярдів інвестицій у другому півріччі 2022 року, сума знизилася до \$11 мільярдів у першому півріччі 2023 року. Це зниження відбулося через більше фокусу інвесторів на доходність у зв'язку з глобальною макроекономічною невпевненістю, зростаючими процентними ставками, інтенсивним тиском на оцінки та скороченням множників. Незважаючи на цей спад, регіон очікується надалі залишатися стійким у довгостроковій перспективі, коли ринкова нестабільність зменшиться.

Споживачі фінансових послуг великих банків позитивно оцінюють зручність обслуговування та можливість віддаленого доступу до своїх рахунків. Такі платформи роблять банківські послуги більш доступними і зручними для користувачів.

Ключові події першого півріччя 2023 року в ЕМЕА включають в себе важливі регуляторні ініціативи у сфері відкритого банкінгу та вбудованих фінансів. На кінець першого півріччя 2023 року Європейська комісія представила довгоочікуваний проект відновленої Директиви щодо платіжних послуг (PSD3) і пропозиції щодо Регуляції платіжних послуг (PSR), а також рамку для доступу до фінансових даних. Ці ініціативи забезпечують чіткі права і обов'язки управління спільною інформацією про клієнтів поза платіжними рахунками, що, ймовірно, сприятиме підвищенню інтересу та інвестицій в сектор відкритого банкінгу та вбудованих фінансів та змусить більше екосистемних учасників співпрацювати. Протягом першого півріччя 2023 року комітет з регулювання банківської сфери Великої Британії оголосив про рамки для переходу до наступної фази відкритого банкінгу.

Великобританія також представлена у списку топ-20 фінтех-компаній, що свідчить про активний розвиток фінансових технологій у цій країні. Інші країни, такі як Ірландія, Бразилія, Нідерланди, Індія, Ізраїль, Сінгапур і Люксембург, також представлені, але у меншій кількості. Велика Британія також активно спрямована на зміцнення своєї позиції як лідера в сфері фінтех. Протягом першого півріччя 2023 року був прийнятий Закон про фінансові послуги та ринки 2023 року, який включає широкий спектр заходів для підвищення конкурентоспроможності Великої Британії в галузі фінансових послуг і фінтех. Зокрема, цей закон впроваджує зміни, спрямовані на становлення Великої Британії привабливим місцем для проведення ініціальних публічних пропозицій акцій, встановлює основи регулювання криптовалют для сприяння їхньому використанню та запроваджує пісочниці для сприяння випробуванню нових технологій в секторі.

За звітом на 2023 рік, найбільшою фінтех-компанією є Visa із ринковою капіталізацією у розмірі 500 мільярдів доларів, і вона базується у Сполучених Штатах. Інші американські компанії, такі як Mastercard, PayPal, Square і Coinbase, також займають видатні позиції у списку найкращих фінтех-компаній за ринковою вартістю.

У вітчизняному контексті, Україна також спостерігає розвиток фінансових технологій, але у порівнянні з американським ринком, кількість фінтех-компаній значно менша. Проте важливо відзначити, що українські банки активно співпрацюють з іноземними фінтех-компаніями, такими як Middleware, для впровадження інноваційних рішень у сфері банківських послуг.

Розвинуті країни, такі як Китай, Сполучені Штати, Великобританія, Мексика і Південна Африка, вже давно використовують фінансові технології для покращення банківського бізнесу. У цих країнах фінтех-компанії відіграють важливу роль у банківській та платіжній сферах. За даними, у Китаї, 92% банківської сфери, 91% фінансового менеджменту, 89% фінансування та 62% страхування вже використовують фінансові технології. У Сполучених Штатах ці показники також високі, з 52% використанням фінансових технологій.

Таким чином аналіз впливу фінансових технологій на банківський бізнес у різних країнах світу показує різноманітні результати, які наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Вплив фінансових технологій на банківський сектор в різних країнах

Країна	Вплив фінансових технологій на банківський сектор
Китай	Розвиток фінтеху сприяє покращенню прибутковості банків та створенню унікальних можливостей для фінансової інновації та управління ризиками. Спостерігається позитивний тренд в співпраці між банками та фінтех-компаніями, що сприяє появі нових продуктів та послуг для клієнтів. Однак разом з цим, існують деякі ризики, пов'язані з використанням фінтех-послуг, такі як загрози кібербезпеки та соціальні ризики, що вимагають уважного контролю та регулювання.

Кенія	В Кенії спостерігається позитивний вплив розвитку фінансових технологій на банківський сектор. Цей вплив виявляється у покращенні ефективності банківських послуг та розширенні доступу до фінансових продуктів для населення. Розвиток фінтеху в Кенії є демонстрацією того, як інноваційні технології можуть підтримати фінансову включеність та забезпечити економічний розвиток.
Сполучені Штати	У Сполучених Штатах фінтех-компанії грають важливу роль у фінансовому секторі. Вони прискорюють інновації та надають клієнтам доступ до новітніх фінансових рішень. Вплив фінансових технологій на банківський сектор полягає у створенні нових цифрових продуктів та послуг, покращенні ефективності операцій та розширенні можливостей для клієнтів у сфері фінансових послуг.
Литва	Литва - одна з країн, де досліджувався вплив фінансових технологій на банківський сектор. Розвиток цифрових фінансових інструментів сприяє появі нових можливостей для клієнтів та покращенню ефективності фінансових установ. Ключовим аспектом є сприяння фінансовій включеності та покращенню доступу до банківських послуг.
Тайвань, Гонконг	У Тайвані та Гонконгу фінансова технологія розглядається як інструмент, що доповнює та підвищує ефективність банківських послуг. Це сприяє розвитку інноваційних продуктів та покращує задоволення потреб недообслуговуваних споживачів. Фінтех в цих регіонах допомагає створити нові можливості для клієнтів та підвищити конкурентоспроможність банківського сектору.
Індонезія	В Індонезії спостерігається змішаний вплив фінансових технологій на банківський сектор. Однією з ключових галузей впливу є сфера платіжних технологій, де фінтех-стартапи допомагають полегшити та прискорити фінансові операції. Однак разом з цим, виникають питання щодо безпеки та приватності, що вимагають уважного регулювання та контролю.
Пакистан	В Пакистані фінансові технології знаходяться на ранніх стадіях використання у банківському секторі. Багато банків довіряють фінтех-компаніям для підтримки нових технологій, розробки програмного забезпечення та забезпечення конкурентної переваги на ринку. Однак виникають труднощі з прийняттям фінтех-технологій клієнтами, що стосується їхньої конфіденційності та безпеки.
Єгипет	У Єгипті виявлені певні труднощі в використанні фінансових технологій у банківському секторі. Більше 70% респондентів відзначають проблеми, пов'язані з веб-сайтами та веб-платформами, які можуть вплинути на ефективність роботи. Також виникають питання зі швидкістю інтернет-з'єднання, що може вплинути на якість фінансових послуг та доступ до них. Зокрема, банківські облікові записи за допомогою е-уряду не впливають на жодний аспект можливості надання послуг.

Джерело: [41]

Український досвід використання фінансових технологій також активно розвивається. За останні роки в Україні зросла кількість фінтех-стартапів, і вони

зосереджені в основному в галузі технологічної інфраструктури та платіжних сервісів. Звіт показує, що в Україні попит на ІТ-рішення для фінансових компаній та банків активно зростає, що відображає загальний тренд до цифровізації банківського сектору.

Українські стартапи активно розвивають технологічну інфраструктуру та послуги з платежів та переказів. Ця галузь є лідируючою в діяльності фінтех-компаній в Україні. Наприклад, 14% компаній опитаних у звіті спеціалізуються на платіжних сервісах та переказах. На вітчизняному ринку зазначається, що війна значно пошкодила діяльність платіжних компаній та змінила картину конкуренції на ринку фінансових технологій. Таким чином, події та економічні фактори можуть значно впливати на розвиток фінансових технологій в Україні.

Аналіз світового досвіду функціонування ринку фінансових технологій розкриває кілька ключових тенденцій, які варто враховувати при розгляді впливу фінтеху на банківський сектор.

По-перше, світовий рівень впровадження фінансових технологій високий. Фінтех компанії здобули значну популярність завдяки високій ефективності і зручності, які вони надають клієнтам. Вони пропонують різноманітні послуги, включаючи грошові перекази, платежі, альтернативне кредитування, кібербезпеку, блокчейн та криптовалюту. Зокрема, кібербезпека стала особливо привабливою для інвесторів, з чотириразовим зростанням інвестицій в цей сектор. По-друге, Північна Америка є найбільш розвиненим регіоном у структурі світового ринку фінтеху. Спеціалізовані компанії в цьому регіоні здобули значну популярність і привернули великі інвестиції. Активність в цьому секторі, зокрема в США, є дуже високою.

Україна також має свої особливості у функціонуванні ринку фінтеху. Банки в Україні активно сприяють впровадженню технологічних фінансових послуг і займають активну позицію у цьому процесі. Більшість українських фінтех компаній перебувають на ранніх стадіях розвитку, існує недостатньо розвинута венчурна інвестиційна система, а ринок фінтеху є досить волатильним. Український ринок фінансових технологій сегментований за

видами діяльності, і більшість компаній спеціалізується на платіжних сервісах та інноваціях в інфраструктурі. Також варто відзначити, що багато фінтех компаній фінансуються за рахунок власних засновників.

Загалом, ринок фінансових технологій має великий потенціал для трансформації банківського сектору як у світі, так і в Україні. Інновації в цьому секторі можуть покращити доступність та ефективність фінансових послуг для споживачів і сприяти розвитку бізнесу.

РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ ВПЛИВУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ

В Україні існує нагальна потреба в посиленні впливу фінансових технологій на банківський сектор, особливо з урахуванням глобальних тенденцій та міжнародних вимог. Для досягнення цієї мети слід активно розвивати кілька ключових напрямків [3].

Перше напрям – управління операційними ризиками від сторонніх постачальників послуг. Значущі сторонні постачальники, такі як постачальники даних та хмарні обчислення, стають невід'ємною частиною фінансового сектору [8]. У зв'язку з цим, владні органи повинні зробити акцент на вдосконалення наглядових механізмів для цих постачальників, особливо в тих випадках, коли кілька фінансових установ спираються на одних і тих самих сторонніх постачальників. Це може вимагати покращення глобальної координації між фінансовими органами та новими нелегкотрадиційними партнерами, такими як ті, що відповідають за безпеку та стабільність міжнародних технологій.

Другий напрям – зменшення кіберризиків. Кібератаки стають все більшими та складнішими, і вони представляють серйозну загрозу для фінансового сектору [12]. З метою зменшення цього ризику важливо розглядати питання планування заходів у разі кібератак, постійного моніторингу, обміну інформацією, включення кібербезпеки на ранніх етапах розробки фінансових та технологічних систем, а також підвищення рівня фінансової та технологічної грамотності серед персоналу та клієнтів. Урахування цих аспектів може суттєво зменшити ризик кіберінцидентів, які можуть негативно позначитися на фінансовій стабільності та довірі до банківської системи.

Третій напрям – моніторинг макрофінансових ризиків. Запровадження фінансових технологій може призвести до виникнення макрофінансових ризиків, особливо у випадку великої концентрації на деяких ринкових сегментах чи надмірного зростання фінансових потоків на платформах фінансових технологій.

Важливо, щоб владні органи мали можливість вчасно виявляти та вирішувати ці ризики. Оскільки інформація про вплив фінансових технологій на фінансову стабільність не завжди доступна публічно, важливо розглядати різні способи отримання інформації про технологічні інновації в галузі фінансів.

Для посилення впливу фінансових технологій на банківський бізнес в Україні, важливо дотримуватися ключових принципів та засад, які визначені в Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року [20].

Спочатку, у зусиллях досягнення стабільності та ефективності, необхідно розглядати регулювання фінансового ринку як основний механізм для підтримки його стійкості. Це включає в себе застосування діджиталізації в індустрії, що сприяє підвищенню ефективності фінансових установ.

Другим важливим аспектом є просування інновацій. Широке впровадження фінансових інновацій може значно поліпшити конкурентоспроможність фінансової системи. В цьому контексті, ефективне регулювання повинно поєднувати інноваційні підходи з захистом прав споживачів.

Третім кроком є забезпечення безпеки та захисту. З постійним зростанням фінтех-індустрії необхідно встановити нові стандарти надання послуг та захисту прав споживачів. Це можливо шляхом спрощення введення нових продуктів і послуг на ринок та підвищення кіберзахисту фінансових систем.

Прозорість – ще один ключовий аспект. Регулювання повинно бути відкритим та прозорим, створюючи рівні умови для всіх учасників ринку, що дозволяє розвивати інновації.

Завершальним етапом є ретельна підготовка до впровадження нових політик та регуляцій. Важливо дотримуватися принципу цілісності, створюючи єдину екосистему та сприяючи розвитку всіх її компонентів.

Україна прагне посилити вплив фінансових технологій на свій банківський бізнес, навіть при наявності внутрішніх викликів, зокрема війни. Це визначено як обов'язкова передумова для досягнення фінансової інклюзії та кібербезпеки.

У цьому контексті важливо визначити основні ініціативи та заходи, спрямовані на реалізацію цієї мети. Однією з ключових ініціатив для досягнення цілі з розвитку фінансових технологій є розвиток інфраструктури цифрових фінансових послуг [19]. До відповідальних за цей напрямок входять Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерство економічного розвитку та торгівлі, Міністерство фінансів, Міністерство цифрової трансформації та профільні асоціації.

Зокрема, ці ініціативи включають розвиток цифрової економіки, що є важливим кроком у напрямку модернізації фінансових послуг. Крім того, передбачається розбудова фінансової інфраструктури, яка є необхідною складовою для надання цифрових фінансових послуг. Також, важливим елементом є сприяння впровадженню мобільних додатків для проведення фінансових операцій, що сприяє зручності та доступності фінансових послуг для населення.

Крім того, важливим кроком є упровадження електронного функціонування органів управління господарських товариств, що сприяє покращенню ефективності та прозорості управління економічними суб'єктами.

Однією з таких ініціатив є розвиток автоматизації та безпаперових технологій у наданні фінансових послуг. Для досягнення цієї мети передбачено ряд заходів. Першим з них є розвиток безготівкової економіки та відкритої архітектури фінансового ринку. Відповідальність за виконання цього завдання покладена на Національний банк України, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерство цифрової трансформації, Міністерство фінансів та Міністерство юстиції. Цей захід сприяє покращенню безготівкових фінансових операцій та забезпеченню доступу до відкритої архітектури фінансового ринку, що сприяє зручності та інноваціям у наданні послуг.

Другий захід полягає в поширенні застосування безпаперових технологій у фінансовому секторі. Для цього відповідальність лежить на Національному банку України, Фонді гарантування вкладів фізичних осіб, Міністерстві

цифрової трансформації, Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, Кабінеті Міністрів України та Міністерстві юстиції. Цей захід сприяє зменшенню використання паперових документів та збільшенню ефективності фінансових операцій, що дозволяє підприємствам та клієнтам отримувати послуги швидше та зручніше.

Третім ключовим напрямком для посилення впливу фінансових технологій на банківський бізнес в Україні є регулювання віртуальних активів. Ця ініціатива вимагає впровадження регулювання та нагляду за ринком віртуальних активів і покладає відповідальність за її виконання на Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), Національний банк України (НБУ) і Міністерство цифрової трансформації (Мінцифри).

Регулювання віртуальних активів стає дедалі важливішим, оскільки ринок криптовалют та інших віртуальних активів набуває обертів. Забезпечення адекватного регулювання сприяє захисту інвесторів, попередженню фінансових злочинів та забезпечує стабільність фінансової системи. Регулятори повинні розробити і впровадити механізми контролю та нагляду, щоб забезпечити довіру учасників ринку до віртуальних активів.

Запровадження ефективного регулювання в цій сфері сприятиме розвитку фінансових технологій та створить умови для використання віртуальних активів у банківській сфері, що дозволить розширити можливості банківського бізнесу в Україні та підвищити його конкурентоспроможність.

Ще однією ключовою ініціативою для посилення впливу фінансових технологій на банківський бізнес в Україні є "Цифрова оборона фінансового сектору." Ця ініціатива включає організацію колективної (інтегрованої) кібербезпеки фінансового сектору та підвищення надійності фінансових послуг. Відповідальність за виконання цих заходів покладається на Національний банк України (НБУ), Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), Міністерство фінансів, Міністерство економіки, Міністерство цифрової трансформації, Державне казначейство та інші відповідні установи.

Цифрова оборона фінансового сектору стає надзвичайно важливою у зв'язку зі зростанням кіберзагроз та ризиками для фінансової системи. Заходи, які включають організацію інтегрованої кібербезпеки та підвищення надійності фінансових послуг, спрямовані на захист інформаційних активів фінансових установ та забезпечення безпеки клієнтів у використанні фінансових технологій.

Ці заходи сприяють підвищенню довіри до фінансових послуг, покращенню кібербезпеки та стійкості фінансового сектору в умовах активного використання фінансових технологій. Всі ці ініціативи разом сприяють розвитку сучасного банківського бізнесу в Україні та забезпечують його конкурентоспроможність у світлі глобальних технологічних та кіберзагроз.

Ще однією важливою ініціативою для посилення впливу фінансових технологій на банківський бізнес в Україні є "Відновлення фінансової інфраструктури." Ця ініціатива охоплює важливий аспект надання фінансових послуг на деокупованих територіях України.

Відповідальність за виконання цих заходів покладається на Національний банк України (НБУ), Міністерство фінансів та Міністерство реінтеграції тимчасово окупованих територій. Заходи включають відновлення фінансових послуг на територіях, які були під час конфлікту тимчасово втрачені, зокрема, на окупованих частинах країни.

Ця ініціатива є важливою для забезпечення фінансової інклюзії та підтримки громадян, які проживають на деокупованих територіях. Вона включає відновлення банківських послуг, забезпечення доступу до фінансових ресурсів та відновлення фінансової інфраструктури на цих територіях. Ця ініціатива сприяє створенню умов для економічного відновлення та розвитку на деокупованих територіях, що є важливим аспектом в зміцненні впливу фінансових технологій на банківський бізнес в Україні.

Відкритий банкінг (Open banking) є перспективною системою, в рамках якої банки відкривають свої інтерфейси програмування додатків (API), надаючи стороннім компаніям доступ до фінансової інформації. Ця ініціатива створює широкий спектр можливостей для вдосконалення банківського бізнесу в Україні.

Вплив відкритого банкінгу на банківський бізнес в Україні охоплює кілька ключових напрямків. По-перше, це змушує традиційних операторів посилювати власні пропозиції або встановлювати співпрацю зі сторонніми організаціями, щоб залишатися конкурентоспроможними. Ця конкуренція у банківській сфері підвищує якість та доступність фінансових послуг для клієнтів.

API-інтерфейси відіграють важливу роль у відкритому банкінгу, оскільки вони визначають спосіб взаємодії між програмними компонентами. Вони необхідні для функціонування Banking-as-a-Service (BaaS), який є ключовим компонентом відкритого банкінгу та дозволяє фінтех-компаніям зв'язуватися з системами банків.

Відкритий банкінг також надає багато переваг для клієнтів і банків. Він може розширити охоплення клієнтів банками, а також створити екосистеми з поділом доходів. Крім того, банки можуть комерціалізувати свою інфраструктуру через простір BaaS, надаючи основні послуги фінтех-компаніям.

Всі ці аспекти відкритого банкінгу в Україні обумовлюють розширення можливостей для клієнтів та створення більш конкурентоспроможного та інноваційного банківського сектору.

Впровадження цих стратегій та ініціатив має потенціал зробити банківський бізнес в Україні більш ефективним, інноваційним та стійким до зовнішніх впливів.

ВИСНОВКИ

Дослідження сутності FinTech показує, що це сучасні інновації, які використовуються у фінансовій галузі для надання послуг як фінансовим установкам, так і їх клієнтам. FinTech-послуги включають в себе широкий спектр фінансових операцій та послуг, які надаються за допомогою сучасних інноваційних фінансових технологій. Фінансові технології впливають на банківський бізнес, полегшуючи надання фінансових послуг і забезпечуючи зручність та ефективність для різних категорій споживачів, таких як фізичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності та органи державної влади. Виробники фінансових послуг, такі як FinTech-установи, фінансові установи та інші економічні суб'єкти, активно співпрацюють для розробки та впровадження інноваційних рішень, що забезпечують полегшення та покращення фінансових послуг.

Фінансові технології (FinTech) розділяються на п'ять основних категорій: платежі та перекази, інвестиційний менеджмент, страхування, позики та заощадження, управління капіталом. Ці інновації впливають на фінансову сферу, полегшуючи щоденні фінансові операції, роблячи інвестиції доступнішими та оптимізуючи страхування. Вони також спрощують процеси кредитування та управління капіталом, допомагаючи користувачам зробити розумні фінансові рішення. Фінансові технології змінюють фінансовий ландшафт, покращуючи доступність та ефективність фінансових послуг.

Фінансові технології виступають як водночас виклик та можливість для банків. Ті, які впроваджують інновації, здатні підвищити рівень обслуговування своїх клієнтів та залишатися на передовому фронті сучасного фінансового галузі, в той час як інші можуть стати відсталими. У майбутньому, банки, які вміло використовують фінансові технології, матимуть перевагу в конкурентному середовищі та зможуть забезпечити більшу задоволеність своїх клієнтів.

Протягом останніх п'яти років банківський сектор України пройшов через ряд важливих змін та тенденцій. Спостерігається зменшення кількості банків, які

працюють на ринку. У 2019 році їх було 75, але до 2023 року ця кількість скоротилася до 64, що свідчить про консолідацію ринку та конкуренцію між найсильнішими установами. Деякі банки залишилися ключовими гравцями, інші вступили на ринок, а деякі, навпаки, можливо, покинули його. Це створює динаміку на банківському ринку та спонукає банки до конкурентної боротьби за клієнтів та ресурси. Фінансові показники банків також піддавалися змінам. Доходи банків зросли більш ніж вдвічі, проте збільшилися і витрати, особливо адміністративні та операційні. Це може бути пов'язано зі стратегічними змінами та витратами на модернізацію. Нормативи, такі як Н1, Н2, Н7 та Н11, вказують на фінансову стійкість та ризики в банківській сфері. Збільшення регулятивного капіталу (Н1) підвищує стійкість банків. Н2 показує готовність банків покривати можливі втрати. Н7 обмежує виділення кредитів одному контрагенту, а Н11 регулює інвестиції банків в цінні папери. Ці зміни вказують на постійний розвиток та адаптацію банків до змін в умовах ринку та регуляторних вимог.

Аналіз фінансових технологій у сфері банківського бізнесу в Україні від 2019 по 2023 рік підтверджує значний ріст фінтех сектору на фінансовому ринку. Зареєстрована кількість фінтех компаній зросла стабільно, досягнувши 246 компаній у 2023 році, свідчаючи про активний інтерес українських компаній до фінансових технологій і відкриваючи можливості для інновацій у галузі. Дослідження також вказує на вагомість фінтех сектору в Україні. Висока беззбитковість 68% фінтех компаній свідчить про їхню фінансову стійкість і здатність ефективно управляти ресурсами. Також важливою є тенденція розширення фінтех компаніями своєї діяльності на міжнародний ринок (33%), що вказує на їхній потенціал для міжнародної експансії. Український банківський сектор також виявив глибокий інтерес до фінансових технологій, укладаючи стратегічні партнерства та впроваджуючи інноваційні фінтех-рішення. Ця тенденція підсилює доступність і зручність фінансових послуг для клієнтів та підвищує конкурентоспроможність банківського сектору в Україні, створюючи перспективи для подальшого розвитку та інновацій.

Порівнюючи зарубіжний та вітчизняний досвід впливу фінансових технологій на банківський бізнес, виділяються ключові відмінності та спільні тенденції. Сполучені Штати лідирують за кількістю фінтех-стартапів та фінтех-єдинорогів, вказуючи на високий рівень інновацій. Україна, хоч і з меншою кількістю компаній, також активно розвиває фінансові технології та співпрацює з іноземними фінтех-компаніями. Фінтех-компанії у всіх країнах активно впроваджують інноваційні рішення в банківський сектор, що свідчить про загальну тенденцію до цифровізації фінансових послуг. Український фінтех-сектор, хоч і менший за кількістю компаній, проявляє позитивну динаміку та активну співпрацю з банками для впровадження інновацій на внутрішньому ринку.

Україна повинна активно розвивати фінансові технології для покращення банківського сектору, незважаючи на внутрішні і зовнішні виклики. Ключовими напрямками є управління ризиками, кібербезпека, моніторинг макрофінансових ризиків. Для цього важливо дотримуватися стратегії фінтеху та розвивати інфраструктуру цифрових фінансових послуг. Інші ініціативи включають регулювання віртуальних активів та організацію кібербезпеки, а також відновлення фінансової інфраструктури на деокупованих територіях. Україна повинна активно розвивати фінансові технології для покращення банківського сектору, незважаючи на внутрішні і зовнішні виклики. Ключовими напрямками є управління ризиками, кібербезпека, моніторинг макрофінансових ризиків. Для цього важливо дотримуватися стратегії фінтеху та розвивати інфраструктуру цифрових фінансових послуг. Інші ініціативи включають регулювання віртуальних активів та організацію кібербезпеки, а також відновлення фінансової інфраструктури на деокупованих територіях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Howarth J. 57+ Incredible Fintech Stats (2023-2025). Exploding Topics. URL: <https://explodingtopics.com/blog/fintech-stats> (date of access: 15.10.2023).
2. Number of fintech startups globally by region 2023. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/893954/number-fintech-startups-by-region/> (date of access: 15.10.2023).
3. Vučinić M. Fintech and Financial Stability Potential Influence of FinTech on Financial Stability, Risks and Benefits. Journal of Central Banking Theory and Practice. 2020. No. 2. P. 43–66. URL: <https://intapi.sciendo.com/pdf/10.2478/jcbtp-2020-0013>.
4. Алготрейдинг на біржах: що це та як працює. Freedom Finance. URL: <https://ffin.ua/blog/articles/investopediia/post/algotreiding-na-birzax-shho-ce-ta-yak-prasyuje> (дата звернення: 15.10.2023).
5. Березанська О. А. Цифровізація економіки України: можливості, ризики та європейський досвід. Фінансова політика України в умовах європейської інтеграції : зб. тез наук. доп. за матеріалами І Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищ. освіти та молодих вчен., м. Львів, 20 лют. 2020 р. Львів, 2020. С. 254–256. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/Zbirnyk_02.2020_CH_1.pdf.
6. Волосович С., Фоміна О. Технологічні інновації на страховому ринку. Вісник КНТЕУ. 2018. № 5. С. 124–137. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2018/05/11.pdf>.
7. Гаватюк Л. С., Зубик І. М. Подальший розвиток фінансових технологій та цифрова трансформація під впливом covid-19. Часопис економічних дослід. 2021. № 1 (1).
8. Григораш О. В., Волошин І. А. Тенденції розвитку фінансових технологій під впливом пандемії та війни. Економіка і суспільство. 2023. № 47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-72>.

9. Дорошенко О. О. Електронні платежі як ключовий сегмент ринку фінансових технологій: передумови та перспективи розвитку. Академічні візії. 2022. № 14. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/299/256>.
10. Економічні нормативи діяльності банків. LivingFo. URL: <https://livingfo.com/ekonomichni-normatyvy-diialnosti-bankiv/> (дата звернення: 15.10.2023).
11. Історичні зміни переліку системно важливих банків. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/History_sib.pdf.
12. Кібербезпека як ключовий фінтех-тренд року: що варто знати про загрози та захист. URL: <https://fintechinsider.com.ua/kiberbezpeka-yak-klyuchovyj-finteh-trend-roku-shho-var-to-znaty-pro-zagrozy-ta-zahyst/>
13. Клієнти відзначили ПриватБанк у семи «банківських» номінаціях премії незламного фінтеху PaySpace Magazine Awards 2022. ПриватБанк. URL: <https://privatbank.ua/news/2023/2/3/1869> (дата звернення: 15.10.2023).
14. Кльоба Л. Г., Добош Н. М., Сорока О. П. Впровадження фінансових технологій – стратегічний напрям розвитку банків. Ефективна економіка. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/130.pdf.
15. Кредобанк впроваджує віртуальну картку. Kredobank. URL: https://kredobank.com.ua/about/pres-sluzhba/news/kredobank-vprovadzhuye-virtualnu-kartku?fbclid=IwAR0YM-wUSKiYJITxPD6MLuYPktK02ul_PtllxhYIM46VT6StOgaOiY8UZuc (дата звернення: 15.10.2023).
16. Кузьмук І. Я. Суть та моделі реалізації фінтех: новий порядок денний. Інтернет–конференції ХНУМГ ім. ОМ Бекетова. 2021. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=s6Ei5TYAAAAJ&citation_for_view=s6Ei5TYAAAAJ:RGFaLdJalmkC.
17. Лункіна Т. І., Бурковська А. В., Гуліч К. О. Астосування фінансових технологій у банківській системі України. Вісник аграрної науки

- Причорномор'я. 2021. № 2. С. 27–35. URL: <https://visnyk.mnau.edu.ua/statti/2021/n110/n110v2r2021lunkina.pdf>.
18. Наглядова статистика. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 15.10.2023).
19. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансового сектору України. 2023. 54 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finsector_NBU.pdf?v=4.
20. Національний банк України. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. 2020. 49 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finteh2025.pdf?v=4.
21. Нікіфоров П., Третькова О., Харабара В. FinTech інновації у забезпеченні фінансової інклюзії банками України. Науковий вісник Чернівецького університету. Серія «Економіка». 2022. No 834. С. 49–53.
22. Ощадбанк відзначено за розвиток фінансової інклюзії та цифровізацію роздрібного банкінгу. Ощадбанк. URL: <https://www.oschadbank.ua/news/osadbank-vidznaceno-za-rozvitok-finansovoi-inkluzii-ta-cifrovizaciju-rozdribnogo-bankingu> (дата звернення: 15.10.2023).
23. Приходько В. О. Переваги та недоліки фінансових технологій. атеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених" Актуальні проблеми та перспективи розвитку України в галузі управління та адміністрування: ініціативи молоді". 2022. С. 74–75. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/12896/1/Aktualni%20problemi%20ta%20perspektivi%20rozvitku%20Ukrayini_2022_74-75.pdf.
24. Про банк. Monobank – мобільний банк. URL: <https://www.monobank.ua/about> (дата звернення: 15.10.2023).
25. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Нац. банку України від 28.08.2001 р. № 368 : станом на 11 трав. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 15.10.2023).

26. Проць І. М. Фінансові технології – об’єкт фінансово-правового регулювання. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 4. С. 271–274. URL: http://lsej.org.ua/4_2022/64.pdf.
27. Робо-Едвайзер для інвестицій. Шлях до безтурботного доходу. URL: <https://dokhod.xyz/uk/osnovi/robo-edvayzer-dlya-investytsiy/> (дата звернення: 15.10.2023).
28. Рубанов П. М. Структура ринку fintech інновацій. Науковий вісник Полісся. 2019. № 2 (18). С. 184–189. URL: <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/203270/203040>.
29. Семеног А. Ю. Склад та структура фінтех-ландшафту як простору з надання цифрових фінансових послуг. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2022. № 25(53). С. 110–116. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/88778/1/Semenoh_fintech.pdf.
30. Сімейний Бюджет. Огляд банківського застосунку ПУМБ Online, 2023. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ow8Yexdkm2A> (дата звернення: 15.10.2023).
31. Термінал у смартфоні допоможе приймати оплати карткою. Райффайзен Банк. URL: <https://raiffeisen.ua/news/terminal-u-smartfoni-dopomozhe-priymati-oplati-kartkoju-1672> (дата звернення: 15.10.2023).
32. Теслюк С. А., Деркач О. Вплив фінтех-інновацій на банківський сектор України. Наука і техніка сьогодні. 2023. № 8(22). С. 139–152. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/5241/5271>.
33. Томілін О. О., Ставицька В. О., Тимко А. К. Краудфандинг як інструмент залучення інвестицій в інноваційні технології. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2021. № 1. С. 84–97.
34. Тохтамиш Т. О., Ягольницький О. А. Аналіз сегментів fintech-компаній у світі. Інфраструктура ринку. 2020. № 43. С. 29–34. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/43_2020_ukr/8.pdf.

35. Український фінтех каталог 2023. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. URL: <https://fintechua.org/fintech-catalog-2023> (дата звернення: 15.10.2023).
36. Український фінтех у 2023 році: стан, виклики і перспективи. Speka. URL: <https://speka.media/ukrayinskii-fintex-u-2023-roci-stan-vikliki-i-perspektivi-plrldv> (дата звернення: 15.10.2023).
37. Шевченко О. М., Рудич Л. В. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. Ефективна економіка. 2020. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/63.pdf.
38. Шкарлет С. М., Дубина М. В., Жук О. С. Теоретичні аспекти визначення сутності категорії «fintech». Науковий вісник Полісся. 2018. № 1(17). С. 148–157. URL: <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/179902/179886>.
39. Шмуратко Я. А., Шелудько С. А. Вплив фінансових технологій на розвиток банківського бізнесу. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2021. Т. 4, № 31. С. 61–69. URL: <https://fkд.net.ua/index.php/fkd/article/view/2810/2850>.
40. Як вам вдалося, український фінтех? – #2, ПриватБанк. Vector. URL: <https://vctr.media/ua/podcast/yak-vam-vdalosya-ukrayinskyj-finteh-2-pryvatbank/> (дата звернення: 15.10.2023).
41. Marwa Rabe Mohamed Ali Elkmash. The Impact of Financial Technology on Banking Sector: Evidence from Egypt. International Journal of Finance, Insurance and Risk Management. 2022. No. XII. P. 100–118.